N°. 18. Donderdag 4 Mei 1922. 22ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Door overlijden van den heer Gooszen is als Hoofdvertegenwoordiger in Oost-Indië opgetreden de Heer Mr. K. FAUSER te Solo.

Hulp aan Werkeloozen in Indië.

Het is reeds ettelijke jaren geleden, dat ik, in Indië zijnde, mij verwonderde over de lijsten, die tot in de buitenste Buitengewesten rondgezonden werden tot leniging der nooden van de slachtoffers eener aardbeving in Italië, terwijl een watersnood terzelfden tijd op Java, zoowel in den overigen Archipel als in Europa, onbemerkt bleef.

Hetzelfde geschiedt thans weder: hongerenden in Rusland, kinderen en studenten in Duitschland, Oostenrijk en Hongarije, en weet ik, welke stumpers, worden van alle kanten ondersteund, maar waar blijft een comité voor hulp aan de noodlijdenden in Ned.-Indië, die door de thans heerschende malaise, na eerst in de cultures of den handel groote winsten te hebben helpen verdienen, nu ontslagen zijn, om met of zonder gezin, in den vreemde, zonder familie of vrienden, rond te zwermen en eindelijk, zonder geld of goed, in de kampong te belanden, aangewezen op de liefdadigheid van de Javanen, die daar wonen.

Het is hier niet alleen de plicht van het menschelijk, maar ook van het nationaal gevoel, om te helpen en wek ik hiermede op tot het vormen van steuncomité's om onze landgenooten, die buiten hun schuld in Indië gebrek lijden, van het noodige te voorzien om hen en hun gezin fatsoenlijk in het leven te houden en tevens daardoor moreel te helpen.

Intusschen verklaart de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, den Haag, zich bereid nu dadelijk giften in ontvangst te nemen, die afgedragen zullen worden, zoodra zich een comité hier of in Indië gevormd heeft.

Namens het Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West",
F. v. P.

In het Belang der Ind. Kunstnijverheid.

De *Indische Tentoonstelling*, die van 25 tot en met 28 dezer in het Kurhaus te Scheveningen zal worden gehouden, belooft werkelijk mooi te worden, stellig een aantrekkingspunt voor een ieder, die belang stelt niet alleen in de kunstnijverheid, maar in alles wat Oost- en West-Indië betreft, want niet alleen zijn er tal van fraaie handwerken en andere producten uit Suriname en Curaçao gekomen, die de West-Indische afdeeling aantrekkelijk zullen maken en zijn er allerlei belangwekkende

BESCHIKBAAR.

huisvlijtartikelen uit Oost-Indië onderweg, die met de eerstvolgende boot hier nog juist tijdig zullen aankomen, o.a. een rijke collectie Preanger vlechtwerk, dat altijd bijzonder in den smaak van het publiek valt, maar buitendien hebben ook reeds een groot aantal firma's en maatschappijen toezegging gedaan om met bijzondere inzendingen op Indisch gebied deze tentoonstelling luister bij te zetten.

Het geheel zal een echt Indisch karakter dragen; zelfs de versnaperingen zullen van Indische herkomst zijn, terwijl er zoowel 's middags als 's avonds door muziek, tooneel en dans voor de noodige afwisseling en opwekking zal worden gezorgd.

Zij, die zich geroepen voelen op de een of andere wijze tot het welslagen dezer tentoonstelling bij te dragen, worden vriendelijk verzocht hun adres op te geven aan de presidente mevr. G. van Beresteijn-Tromp, Heerengracht 7, of aan den penningmeester, den heer F. van Peski, van Aerssenstraat 54, beiden te 's-Gravenhage. Ieder bewijs van belangstelling zal met dankbaarheid worden aanvaard; op algemeene medewerking, in het bijzonder ook van de leden van „Oost en West", wordt véél prijs gesteld.

* * *

Daartoe uitgenoodigd door de vereeniging *Schoonheid in Opvoeding en Onderwijs*, zal mevr. G. van Beresteijn-Tromp, voorzitster van den Raad van Beheer van Boeatan, op Vrijdag 12 Mei 1922, 's avonds ten 8 ure, in de zaal de Ruiterstraat 67, Den Haag, een *voordracht houden met lichtbeelden over Indische Kunstnijverheid*, welke voor alle belangstellenden toegankelijk is tegen *f* 0.50 per persoon.

Bataviasche Notulen.

(*Slot.*)

Deze Notulen gewaagden ook van de hiaten, welke in het boekenfonds der instelling voorkwamen, en van de pogingen om die aan te vullen. Zelfs in de serie van 's Genootschaps eigene uitgaven bestonden die hiaten, met name in de reeks der Verhandelingen. 't Kon met die jaargangen vreemd toegaan; van sommige had men te veel, van andere geen enkel. Bij de eersten zat men met een vracht nutteloos papier opgescheept; de fondslijst wees uit, dat er van ettelijke jaargangen van het tijdschrift honderd en meer exemplaren veilig gemist konden worden. Zoo'n jaargang kostte voor niet-leden tien gulden en 't haperde aan koopers. Wat moest men met die overtollige papiermassa doen? Ja, wanneer er in Indië speciale bedrijven waren gelijk in het vaderland, men zou het voorbeeld kunnen volgen van sommige Indische genootschappen in Haarlem en den Haag en dien stapel onopengesneden exemplaren verkoopen per kilo, als oud papier. Doch de Amsterdamsche firma Lierens had te Batavia geen succursale; de papiermolen draaide hier niet. En men kon de opruiming toch ook kwalijk overlaten aan boekworm en witte mier!

Aan den anderen kant miste men de tien oudste jaargangen van het tijdschrift, en enkele latere. Gelukkig, dat men daarvoor nog terecht kon bij den drukker, de firma H. M. van Dorp en Co., die hare eigene exemplaren afstond tegen *f* 8 per deel. Waar die verdwenen jaargangen gebleven waren — niemand zou 't kunnen zeggen. Het oudste lid en de oudste Notulen gaven daarover geen licht, en de ontstentenis dagteekende reeds van een tijd, waarvan in eene vlottende samenleving als de Indische niemand meer heugenis had.

Hoeveel moeite en risico er in die vroegere jaren aan de uitgave van zulke werken, en meer nog van een nieuwsblad vastzat, geen die 't beter zou kunnen zeggen dan de eerste ondernemer van eene particuliere drukkerij op Java, W. Bruining. Over diens wederwaardigheden bevatten de Notulen eene bijlage, welke karakteristiek was voor de toestanden in 1848, het jaar, waarin hij te Batavia voet aan wal zette. En iets ongewoons, iets ongehoords bracht hij met zich; niets minder dan eene drukkerij. „Wat moet gij daarmede doen?" zoo werd hem door een van Batavia's notabelen gevraagd. „Weet gij wel, dat hier geen vrijheid van drukpers bestaat? En bovendien, wie zal hier laten drukken? Het grootste gedeelte der Europeesche inwoners zijn ambtenaren, en wat die behoeven wordt aan de Landsdrukkerij gedrukt. De inlander laat niets drukken en de weinige kooplieden, die hier zijn, ja, die zullen wel eenige imprimés noodig hebben, maar zeker niet voldoende om daarvan te kunnen bestaan, te meer daar zij het meestbenoodigde uit Europa laten komen."

Dit was het weinig belovend begin van de drukpers in Indië. Een gewichtige factor bij zoo'n onderneming was de gezindheid van den resident van Batavia, destijds P. v. Rees, en deze, hoewel der zaak niet bepaald vijandig, gaf den pionier van het drukkersbedrijf aan het eind van een vrij langdurig onderhoud te kennen, dat hij in de eerste plaats borgen moest stellen, ten einde voor eene acte van vast verblijf in de kolonie in aanmerking te komen. Toen aan dit vereischte voldaan was, liet de resident hem drie rekesten opmaken: een voor de bewuste acte, een voor de vergunning tot oprichting eener drukkerij en een voor vrijdom van inkomende rechten voor de medegebrachte installatie. Op dit laatste verzoek volgde de beslissing het eerst; 't was de bekende formule: „niet voor inwilliging vatbaar." De beschikking op de beide andere aanvragen liet zich wachten, en toen Bruining, op raad van den resident, zich daarvoor wendde tot den algemeenen secretaris C. Visser, werd hem eerst recht duidelijk uit welken hoek de wind woei. 't Kon hier in 't geheel niet gezegd worden: „le vent du bureau est bon." Deze hoofdambtenaar toch herhaalde hetgeen men Bruining reeds vroeger gezegd had: eene drukkerij had te Batavia geen reden van bestaan. En hij deed hem daarop het fameuse voorstel om...... hem voor rekening van den lande naar 't vaderland terug te zenden. Hem met zijne drukkerij; men zou hem dan tevens wel eene vergoeding willen geven voor de gemaakte kosten. (Zooveel was het de regeering wel waard, om vrij te blijven van openbaarheid en van dwarskijkers). Die oplossing was toch nog verkieselijker dan wanneer de ondernemer, na een fiasco, dat niet uitblijven kon, later voor rekening van zijne borgen denzelfden weg uit zou moeten.

Evenwel, daarvoor was Bruining niet in Indië gekomen. Hij begreep nu, dat men in de ambtenaarskolonie Java zooiets als eene particuliere, van de regeering onafhankelijke drukkerij liefst zoo spoedig mogelijk kwijt wilde zijn, en dat hijzelf tot afschrikwekkend voorbeeld voor anderen in 't vaderland zou moeten dienen. Doch hij liet zich in dien strik niet vangen; hij antwoordde met een sacramenteel *non possumus*. Over zijne rekesten vernam hij bij deze gelegenheid alleen, dat ze bij de leden van den Raad van Indië in studie waren; de beschikking zou hem te zijner tijd wel geworden. De regeering was het blijkbaar eens met Huygens' oordeel over de drukpers:

'tIs waar, sints dat sy 'r is,
geeft s'ons veel goeds te lesen:
Maer, waer se noyt geweest,
wat soud' er quaeds niet wesen!

Eindelijk na anderhalve maand wachtens (eene zeer bescheiden tijdruimte voor de Indische bureaukratie!) viel hem een privé onderhoud te beurt met den vice-president van den Raad van Indië, jhr. J. C. Reynst, en deze vertelde hem onder de roos, dat het hooge college bereid was hem voorloopig voor zes maanden vergunning te verleenen

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger den Heer Mr. K. FAUSER te Solo (Java).

voor de oprichting zijner drukkerij. Tevens drukte Z.H.E.G. de meening uit, dat de zaak voor hem geen middel van bestaan zou opleveren. En heuscher dan de algemeene secretaris, die hem maar dadelijk met heel de kraam naar Nederland terug wilde sturen, gaf de vice-president te verstaan, dat er, bij zijn aanstaand fiasco, wel een baantje voor hem zou zijn bij de Landsdrukkerij, waar men van zijne typografische bekwaamheden gediend zou kunnen wezen. Hij zou dan toch eene kostwinning in Indië gevonden hebben.

De officieele beschikking op het rekest bleef intusschen uit. Bruining wendde zich toen tot den hoogsten magistraatspersoon in de kolonie, tot den gouverneur-generaal J. J. Rochussen, die hem echter naar den algemeenen secretaris verwees. Waarop sollicitant de vrijheid nam Z.Exc. de vraag te stellen: tot wien hij zich in dit geval eigenlijk te wenden had? Want Z.Exc. schoof hem naar den secretaris en de secretaris antwoordde steeds „dat de stukken nog in rondlezing waren en dat rekwestrant zich tot den gouverneur-generaal te vervoegen had." Welnu, Z.Exc. zou er met den algemeenen secretaris over spreken; het bescheid zou hem 's anderen daags thuis gezonden worden. Met dat al bleef het uit, en Bruining, de zaak steeds naloopende, ging weer op kondschap uit, en weer te vergeefs. Men zeide hem aan de algemeene secretarie geduld te hebben, vooral geduld!

Vijf maanden lang oefende hij dit geduld. Toen staakte hij die krachtproef en begaf zich naar den Boom, waar zijne drukkerij in het douane-depot lag opgeslagen. Op eigen verantwoording liet hij eenige kisten inklaren, en naar zijne woning in de Prinsenlaan brengen. Daar bleek, dat verscheidene artikelen, tot het drukkersbedrijf behoorende, volkomen bedorven waren; de tijd en het vochtigheete klimaat hadden hun werk gedaan. Dit was hem te veel; met die gehavende waar als stukken van overtuiging begaf hij zich naar den algemeenen secretaris, waar, zoo beleed later de verdrukte drukker, „ik erkennen moet alles behalve den verschuldigden eerbied te hebben in acht genomen." Hij verweet hem o.a., dat hij door talmen en tegenwerking de oorzaak van dit ongeluk was; want, zoo voegde hij er bij, reeds lang werd in den Raad van Indië besloten mij eene voorloopige vergunning te verleenen om mijne drukkerij op te richten. Op hoogen toon vroeg hem toen de algemeene secretaris: hoe hij dit wist? Dit, antwoordde Bruining, is voor u een vraag, en voor mij een weet. Maar geduld heb ik thans lang genoeg gehad, en wanneer de concessie mij nu niet binnen acht dagen verleend wordt, dan zal ik eigener autoriteit de rest mijner drukkerij inklaren, de zaak opzetten en drukken al wat mij voorkomt.

Doch dit laatste wenschte de regeering juist te vermijden. Wie kon zeggen wat zoo'n wettelooze drukpers al niet zou gaan verklappen over de toenmalige Indische toestanden, en werwaarts zulke geschriften zouden verdwalen! Daarom ontving Bruining, drie dagen na dit stormachtig onderhoud, de verlangde vergunning, maar met de nadrukkelijke aanwijzing van al hetgeen wel en al hetgeen niet gedrukt mocht worden. Zoo hoopte men het „Zwarte Beest" in bedwang te houden.

Later dreef Bruining zijne stoutmoedigheid nog verder. Hij vroeg vergunning voor de uitgave van een plaatselijk nieuwsblaadje, en kwam daarmee het eerst den resident van Batavia aan boord. De groote oogen, welke deze er van opzette, deden hem vreezen, dat zijn plan al dadelijk tot de „schadelijke, innovatiën" zou gerekend worden. Echter, het antwoord liet zich samenvatten in: schrijf een rekest! Het duurde echter totdat Rochus[illegible]'s opvolger, Duymaer van Twist, aan het bewin[illegible] kwam alvorens er op dit rekest eene beschikking volgde. Het werd hem toen genadiglijk vergund om eenmaal 's weeks een blaadje uit te geven onder den titel *Bataviaasch Advertentieblad*, dat echter alleen de benoemingen uit de *Javasche Courant* zou mogen opnemen, en onder de nieuwstijdingen geen andere dan die in de *Ned. Staatscourant* voorkwamen. Hetgeen zeker een minimum aan nieuws beteekende. Voor de rest moest het orgaan teren op de advertenties van de burgerij, van de neringdoende gemeente in de eerste plaats. Wel is waar werd hem eene tegemoetkoming verleend in dezen vorm, dat de vendu-annonces voortaan in het *Advertentieblad* geplaatst zouden worden instede van in de *Javasche Courant*, maar toen een lid van de Algemeene Rekenkamer het gouvernement wist voor te cijferen, dat hiermee eene winstderving van ongeveer *f* 35000 's jaars gemoeid was, werd dit voorrecht fluks weer ingetrokken. Het cijfer was overdreven; niet zóóveel kwam het officieele blad er aan te kort. Doch voor Bruining was dit een klontje uit de pap; hij verloor daarmee zelfs de voornaamste bron van inkomsten in die eerste periode.

Echter ging hij met de uitgave voort, totdat voor Indië de ervaring kwam: *les idées marchent*. Het element der particulieren werd grooter, de drang naar openbaarheid vermeerderde, een werkelijk nieuwsblad werd een eisch des tijds, en zoo kwam 't dat door Bruining, in vereeniging met H. M. v. Dorp en v. Haren Noman, op 11 Aug. 1852 de *Java Bode* werd opgericht. Daarmee schudde de „Koningin der aarde", tot dusver een verschovelinge op den Indischen bodem, hare lompen af en trad in 't volle daglicht.

Zulke bijlagen vormden gewis een lezenswaardig aanhangsel tot de Notulen. Andere betroffen de toestanden te Batavia op het laatst van de 18de eeuw, en ook deze waren vaak van eenig historisch belang. Aldus het uittreksel van een familiebrief, door het bestuurslid mr. W. B. Bergsma aan het genootschap afgestaan en door een zijner voorzaten in 1772 uit Batavia aan zijne moeder te Leeuwarden gericht. Voorts verdienden de aandacht het „Eerbiedig Bericht van den Raad Extrao[illegible]nair (later gouverneur-generaal) R. de Klerk wegens den staat van Banda", en, in een ander opzicht, het verslag over het Munt- en Penningkabinet, de medailles van de loge „de Ster in het Oosten", de voorwerpen van Nieuw Guinea afkomstig, enz. Ook deze afdeelingen bekwamen gestadig aanwinsten, en onder dien in laden en kasten opgetasten voorraad bevonden zich niet zelden kostbare voorwerpen.

'n Enkele maal kwam er, om al die „schatten van het Oosten" te bekijken, hoog bezoek in het museum. B.v. van den koning van Siam, die ter gedachtenis den bekenden bronzen olifant op het voorplein liet opstellen; en in 1892 de toenmalige kroonprins van Rusland, Alexis Alexandrovitch, nauwelijks bekomen van den sabelhouw, die hem op zijn reis door Japan door een fanatieken inboorling werd toegebracht. Op Java waren zulke risico's buitengesloten en werd hij heuscher door de bevolking bejegend. Door de autoriteiten evenzoo; 't was een zeldzaam geval den aanstaanden Czaar aller Russen te mogen recipieeren en in een genootschappelijk museum rond te leiden. Zijne Hoogheid betuigde, *wie's gebräuchlich*, zijne hooge ingenomenheid met hetgeen hij gezien had en het genootschap vergold dit compliment door hem het eerelidmaatschap aan te bieden. 't Geen welwillend aanvaard werd.

Ah, monsieur le sénateur,
Quel honneur, quel honneur!

Doch van meer beteekenis dan zoo'n gelegenheidshulde aan een reizenden grootvorst was gewis het feit, dat het Bataviasch Genootschap zijne verzamelingen, welke eenig waren in Oost-Azië, zoo onbekrompen openstelde voor heel de burgerij. Dat het zoowel voor den Europeeschen notabele als voor den geringen inlander, voor den reizenden vreemdeling, zoowel als voor den belangstellenden landzaat de gelegenheid opende zich gemeenzaam te maken met de land- en volkenkunde van heel den O.-I. Archipel, en in een kort bestek een aanschouwelijke voorstelling gaf van zeden en gewoonten, nijverheid en industrie, volkstypen en oudheden, mineralen en gewassen, flora en fauna;

BESCHIKBAAR.

van alles wat een zoo rijk gezegend gewest op zoo velerlei gebied opleverde.

Van dezen invloed ten goede konden de Notulen niet gewagen; 't viel bezwaarlijk op de agenda eener bestuursvergadering te brengen. Maar die strooming in het intellectueele leven der hoofdplaats bleef daarom niet minder werkzaam; en grooter voldoening had aan de stichters van het Genootschap, met den raad van Indië J. C. M. Radermacher voorop, niet te beurt kunnen vallen dan het besef, dat zij den stoot gaven tot die geestelijke ontwikkeling, aan welke eene materialistische samenleving als de Indische vóór alles behoefte had.

S. KALFF.

Lezing

van Professor Kiang Kang Hwan.

Woensdagavond, 26 April j.l., hield bovengenoemde hoogleeraar, in het gebouw van Pulchri Studio te 's-Gravenhage, op uitnoodiging van het bestuur der Chung Hwa Hui (Chineezen-Vereeniging), voor een belangstellende schare, waaronder verscheidene Indische autoriteiten, de te voren aangekondigde rede over het actueele en zeer belangrijke onderwerp: „New movements in China."

Zooals bekend, is de heer Kiang Kang Hwan oud-hoogleeraar aan de Peking Universiteit en de State University of Californië en stichtte hij in China de socialistische partij, welke zulk een belangrijk aandeel neemt aan de evolutie, die thans in China wordt waargenomen.

Het was een goed werk van de Chineesche vereeniging, om in hare openbare vergadering belangstellenden in de gelegenheid te stellen iets naders en actueels te hooren van een daartoe bevoegd deskundige omtrent de geschiedenis, wijsbegeerte, aardrijkskunde, literatuur en taal van China, waarvan men op de hoogte moet zijn, wil men tal van plaats hebbende gebeurtenissen van een Chineesch standpunt met eenige juistheid kunnen beoordeelen.

Spreker begon zijn aandachtig gehoor te wijzen op het feit, hoe China ten allen tijde de meest mogelijke democratische instellingen bezat, ook zelfs onder de keizerlijke dynastiën, en dat elke bestuurswijziging vergezeld ging van eene revolutie, waarvan men er thans reeds 24 kende.

Spreker beschouwde de tegenwoordige revolutionnaire beweging in China dan ook als iets heel gewoons en was er van overtuigd, dat zij eenmaal tot rustige rust in het land zal leiden.

Met de buiten functie zijnde keizerlijke familie, die te Peking woont, heeft men geen last.

Men treedt beleefd en vormelijk tegen haar op, zoolang zij zich niet met de politiek inlaat.

De binnenlandsche verdeeldheid in China in den vorm van de Noordelijke en de Zuidelijke partij kwam eveneens ter sprake, doch de spreker verklaarde, dat het volk daaraan zoo goed als geen deel neemt en rustig zijn dagelijksch werk verricht.

De onrust wordt meer veroorzaakt door twistende militaire provinciale gouverneurs, die over zekere legermacht beschikken, doch waarvan de soldaten voor geen idealen strijden.

Opvallend was de mededeeling, dat het geen zeldzaamheid is zulk een gouverneur lezingen van socialistische strekking te hooren houden voor zijne in betaalden arbeid dienstdoende soldaten.

Hier had de spreker gelegenheid om het een en ander te zeggen over het optreden en de politieke overtuiging van de meest op den voorgrond tredende personen in China, waarmede hij persoonlijk bekend is.

Behalve het politiek gedeelte, behandelde spreker ook de geografie van China en liet als zijne meening uitkomen, dat de Oostersche langzaamheid nog niet zoo kwaad zal blijken te zijn.

Het jaren lang laten liggen in den aardbodem van de rijke ertsen, zal in China o.m. dit nut kunnen hebben: dat, als de steenkolenmassa in Europa zal zijn verbruikt, men in China voor tal van jaren dit brandmateriaal in voldoende hoeveelheid zal kunnen vinden.

Daarna werd op korte, doch duidelijke wijze het wezen besproken van de Chineesche filosofie, literatuur en kunst.

Het Chineesche gedicht en het Chineesche schilderij gaven den spreker „rust", hetgeen men, volgens hem, niet kon zeggen van de in de zaal tentoongestelde schilderijen van de werkende leden van Pulchri Studio.

Ten slotte omschreef hij nog het Chineesche volkskarakter, dat o.m. over het algemeen voorzichtig en omzichtig is, hetgeen z.i. een oorzaak vindt in de ontwikkelingsgeschiedenis gedurende honderdduizenden jaren en van de groote uitgestrektheid des lands.

Een hartelijk applaus begroette den spreker, toen ten 10 ure de vergadering door den voorzitter onder dankbetuiging werd gesloten.

Bussum—Hilversum.

De in het *Kol. Weekbl.* van 6 April aangekondigde en in hoofdtrekken beschreven voordracht van dr. W. van Bemmelen: *„Uit Indië's Vulkanenwereld"*, had den 25en April te *Bussum* plaats.

Aan ieder der 34 leden van „Oost en West" te Bussum en te Hilversum waren twee toegangskaarten door het Hoofdbestuur toegezonden. Ruim 200 personen vulden de zaal van „Concordia". Wij merkten onder de aanwezigen op den Oud-Gouverneur-Generaal Van Heutsz. Ook de heer Moolenburgh, wethouder van Onderwijs, toonde groote belangstelling in deze lezing en in het streven der vereeniging „Oost en West" met dergelijke voordrachten.

Interessant, populair-wetenschappelijk, vlot, met hier en daar een pakkende *note gaie*, aldus werden een honderdtal wonderschoone beelden toegelicht. Men voelde aan de bezielende voordracht, dat dr. Van Bemmelen zelf deze vulkanen beklommen had.

„Men bewondert den smaak, die bij het opnemen van al dit schilderachtige en typische heeft geleid — aldus de Bussumsche Crt. — en men komt onder den indruk van den schat van ongeweten schoonheid en eigenaardigheid, dien de opnemer heeft weten bloot te leggen. Sommige opnamen spreken tot de verbeelding als de schoonste vertelling. Men ziet het vulkanenrijk in al zijn geweldige pracht aan het oog voorbijtrekken: gapende afgronden in enorme kraters; rookzuilen van duizend meters hoogte; lavastroomen; lavabergen; kokende beken, enz."

Door de gemaakte propaganda waren de verwachtingen van het publiek hoog gespannen; de werkelijkheid overtrof de verwachtingen. Dr. Van Bemmelen heeft zijne toehoorders een zeldzaam schoonen avond bezorgd.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Korte mededeelingen.

Bergsma wordt geëxterneerd en *Malakka* geïnterneerd (op Timor). Het regeeringsbesluit is gedateerd 2 Maart en beschreven in de *Loc.* van 4 Maart.

Dr. *Radjiman Wedijodiningrat*, hofarts te Solo, werd den 4en Maart als voorzitter van het hoofdbestuur van *Boedi Oetomo* gekozen, na het aftreden van *Hadiwidjojo*. De kans op een spoedige scheuring wordt in linksche B. O.-kringen niet uitgesloten geacht.

De *Java-Bode* meldt, dat op 6 Maart op een algemeene vergadering van *Inlandsche militairen* te Weltevreden en Mr. Cornelis, besloten werd de militaire afdeeling van Boedi Oetomo op te heffen.

Er zal een vereeniging zonder politiek karakter worden opgericht.

Het *burgerwacht-plan* is alweer van de baan.

„*Aneta*" verneemt, dat *wegens bezuiniging*, het *S.S.-bestuur* geen gevolg zal geven aan het voornemen om een bootdienst op het Toba-meer in te stellen, welke aansluit op den auto-dienst op de Westkust en in Siantar. Voorts wordt uitgesteld de aanleg van spoorwegen van Siboga naar Padang-Sidempoean en van Makassar naar Maros op de Buitengewesten; op Java, de aanleg van den spoorweg van Bandjaran naar Pengalengan, van Rantjaekek naar Soemedang, van Garoet naar Tjikadjang. Eveneens wordt uitgesteld de verdubbeling van de lijn Djokja-Wonogiri. Ten slotte zal aan verschillende kleine uitbreidingswerken geen gevolg worden gegeven. In totaal wordt hierdoor ƒ 15 millioen bezuinigd.

De *Java-Bode* interviewde eenige vooraanstaande mannen in handel en scheepvaart aangaande de *malaise*. Algemeen verwachtte men vooreerst nog geen verbetering.

De *Pr. Bode* meldt, dat te Batavia 150 *werklooze Europeanen* wachten op opzending naar Nederland.

Een syndicaat is opgericht, dat op Celebes een *stikstofmestfabriek* wil bouwen. Een kapitaal van 50 millioen is noodig.

Te Batavia zijn weer nieuwe *douane-diefstallen* ontdekt. Verscheidene verdachten werden gearresteerd.

Het *Petronellahospitaal* van de zending te Jogja krijgt een zeer groote uitbreiding, welke meerdere tonnen subsidie aan het gouvernement zal kosten.

Den 1en Maart werd het nieuwe *vliegveld* te Andir bij Bandoeng officieel geopend. Vier Havilands, een Fokker en vijf Avros streken op het vliegveld neer.

Naar men aan de *Sum. Bode* meldde, hebben de handelaren van *Nias* gezamenlijk een rekest aan den G.-G. ingediend om den telegraafkabel Siboga-Goenoeng Sitoli zoo spoedig mogelijk te doen leggen, aangezien de handel daar steeds groot nadeel ondervindt door het onbekend zijn met de marktprijzen te Padang, Batavia, Singapore, Pinang en Makassar. Aangezien Nias per jaar aan copra enz. ter waarde van een millioen uitvoert en de invoer ook pl.m. een millioen bedraagt, mag het van het grootste belang geacht worden, dat daar een telegrafische verbinding komt. Volgens het blad, zou de kabel reeds uit Europa aangekomen zijn, doch voorloopig opgeborgen zijn in...... 's lands pakhuis te Batavia!

Aneta verneemt, dat verscheidene groote ijzerfirma's in de kustplaatsen spoedig overgaan tot *belangrijke inkrimping* van het bedrijf, opheffing der afdeelingen en ontslag hunner agenten of reizigers.

Minister De Graaff zegde het bestuur van de „Ver. van Verlofgangers" toe, dat voor de verpleging van *zieke verlofgangers* of hunne familieleden het hospitaal van de Koloniale Reserve te Nijmegen zal worden opengesteld.

Dr. Schrieke, adj. adviseur voor Inlandsche zaken, arriveerde te Jogja, ter bijwoning van het jaarcongres der *ver. Moehammadjijah*, dat 5 Maart aanvangt. De *Loc.* (6 Maart, 2e bl.) geeft uitvoerige bijzonderheden omtrent deze vereeniging, die onder de Inlandsche vereenigingen een zeer bijzondere plaats inneemt.

De *Sum. Post* weet mede te deelen, dat met 1 Jan. 1923 de gouvernementen West-Java en Zuid-Sumatra zullen worden opgericht.

Ofschoon bij de *uitbreidingsplannen van Bandoeng* gerekend werd, dat te Bandoeng de zetel van den nieuwen gouverneur zou komen, bestaat er veel kans, dat Batavia hiervoor aangewezen wordt uit zuinigheidsoverwegingen. De geleidelijke overbrenging van departementen en gouvernementsdiensten naar Bandoeng werd reeds stopgezet. Het Meteorologisch Instituut en 't Hooggerechtshof blijven voorloopig te Batavia en evenzoo wordt overwogen om de bureaux der S.S. niet naar Bandoeng over te brengen. Bandoeng zal vele jaren de financieele lasten van zijn vooruitstrevende politiek moeten dragen.

Aan boord van de „Gelria" (een boot van de Kon. Holl. Lloyd, tijdelijk op Indië varend) schrijft men aan de *Sum. Post* o.m.: „Dagelijks kan men waarnemen, hoe de talrijke hadji's, die zich naar Mekka ter bedevaart begeven, worden bediend door het Europeesche personeel van de boot, en wanneer men de verblijven van deze Inlanders binnenkomt op het oogenblik dat zij eten, kan men een blik in de toekomst slaan!...... Dan hoort men den Europeeschen tafelknecht toeroepen: „He, kassih sop!"...... En de Hollandsche bediende haast zich dan om aan de wenschen van den hadji te voldoen!...... Onder de gegeven omstandigheden kan het natuurlijk niet anders, en het gemis van een Javaansche bediening aan boord van de „Gelria" openbaart zich ook hierin. Maar een vreemd gezicht is het ongetwijfeld!

De nieuwe regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken, de heer mr. *J. J. Schrieke*, is 38 jaar oud. De *Java-Bode* zet uiteen, dat zijn veelzijdige loopbaan en vooral zijn arbeid aan het Ministerie van Koloniën een groot voordeel zijn voor een regeeringsgemachtigde. Sprekende over zijn nieuwe ambt en de opvatting daarvan, verklaarde de heer S. de huidige politiek der Regeering als een vastberaden en bezadigd gaan in richting, die nòch uitgesproken links, nòch uitgesproken rechts is. Aan een sterk gekleurde politiek heeft Indië momenteel geen behoefte.

Te Batavia exposeeren twee *Italiaansche beeldhouwers*. Men vindt er marmeren beelden, bustes, lampen, schalen, enz., alles uitmuntende door de mooie schakeering der kleuren van de marmersoorten en door de keurige afwerking der stukken.

Het *N. v. d. D.* vestigt de aandacht er op, hoe de geest onder de Inlandsche spoorbeambten en vooral die van de N. I. S., door de actie van de V. S. T. P., stelselmatig wordt vergiftigd en rijp gemaakt voor politieke conflicten. Tot dusver is niets gehoord van maatregelen van de N. I. S. tegen haar personeel, dat zich aan extremistische actie te buiten gaat. In verband hiermede maakt het blad melding van de *oprichting van draadlooze stations* op de voornaamste stations der N. I. S. ter verzekering der communicatie.

Met ingang van 1 Maart is de heer *H. de Vries* definitief benoemd tot Hoofdredacteur van de *Java-Bode*.

Te Medan is door den Raad van Justitie bekl. W. C., wegens *mishandeling* van den ossenkarrevoerder Si Badjoe, na welke mishandeling Si Badjoe aan een miltscheur overleed, veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf.

De regent van Serang, Djajadiningrat.

Over de „B. B.-dagen" te Batavia schrijft de heer Lievegoed een serie hoofdartikelen in zijn blad *de Loc.* Van den regent van Serang zegt de heer L. o.m.: Gaven de aanmoedigende stemmen uit Europeeschen mond van Serang's regent, Djajadiningrat, den moed te spreken zooals hij deed? Hij was door den regentenbond afgevaardigd, de Javaansche bestuurdersvereeniging, die eerlang óók omtrent de toekomst van het B. B., het Inlandsche dan, in congres wil gaan.

Djajadiningrat — velen der aanwezigen aanschouwden hem voor 't eerst, den veelbesprokene, den veel-verdachte ook, den man, die de Europeanen zoo zou haten en verlangen zou een Sultan van Bantam, misschien van Java, te worden.

Een korte, breede verschijning, met den flinken kop van den intelligenten Soendanees, waarin de groote oogen, die Italiaansch week, maar ook Italiaansch fel kunnen kijken, domineeren. Hij is „clean shaven" thans, en dit heeft hem, die heel wat ouder is dan men denkt, aanmerkelijk verjongd.

Geen docíele Oosterling, dit Inlandsch hoofd. Geen oriëntalische Sfynx. Een, die durf heeft, en zelfvertrouwen, en waarschijnlijk ook wel eerzucht — net als zoovele Westerlingen. Mag hij die eigen-

schappen niet bezitten? Zijn kwaliteiten als deze alleen goed voor den Westerling? Waarom klagen wij over Oostersche plooibaarheid, karakterzwakheid, lafheid zelfs, wanneer wij bij aanwezigheid van het tegendeel aanstonds moeten verdenken? Een journalist heeft onlangs „onthullingen" over Djajadiningrat gedaan, door een journalist van gelijke richting weerlegd. En dat, terwijl geen regent méér dan Djajadiningrat precies en in 't openbaar zijn meeningen heeft verkondigd, scherp, onomwonden, toch altijd correct. Mogen wij Hollanders klagen over de fierheid van dezen Soendanees?

Daar staat hij, in rustig zelfvertrouwen, achter den katheder, zonder schroom, maar ook zonder driestheid blikkend de zaal in vol Kandjeng Kandjeng. En hij spreekt het klankrijk Nederlandsch, dat zoo goed doet, hier, waar onze taal vaak zoo hard en bijterig wordt gesproken. Hij spreekt voor de vuist in goed loopende zinnen. Hij zegt wel eens objectief, waar hij blijkbaar subjectief heeft bedoeld, optimisme voor pessimisme — vergissingen, typisch Indisch — maar hij verrast toch telkens door fijne woordkeus, door goede wendingen, rake beeldspraak. En hij is volkomen beheerscht, zonder dat hij dat maskerachtige van menig zich beheerschenden Oosterling vertoont.

Natuurlijk bleek Djajadiningrat — men kon het weten uit den Volksraad — een warm voorstander van ontvoogding. Iets nieuws achtte hij haar niet, slechts den terugkeer tot den ouden toestand en de eindelijke verwezenlijking van art. 67 van het R. R.: „Zooveel de omstandigheden het toelaten, wordt de Inlandsche bevolking gelaten onder de onmiddellijke leiding van hare eigene, van regeeringswege aangestelde of erkende hoofden, onderworpen aan zoodanig hooger toezicht als bij algemeene of bizondere voorschriften door den Gouverneur-Generaal is of zal worden bepaald." Van de 12 rapporten, over de voorloopige resultaten der eerste ontvoogdingsproeve uitgebracht, luiden er trouwens 11½ gunstig. De regent van Serang gaat natuurlijk in zijn ontvoogdingsvertrouwen verder dan menig Europeesch bestuursambtenaar hem zou willen volgen. Hij zou b.v. den controleur, die thans als een soort dwarskijker de ontvoogding bewaakt, willen zien „toegevoegd" aan den ontvoogden regent. Bestuur van Inlandsche hoofden, ook over Europeanen, bij doorgezette en uitgebreide ontvoogding, acht hij een zeer wel denkbare mogelijkheid. Horribele gedachte voor ons, Westerlingen, zoo op het eerste gezicht, maar minder verschrikkelijk toch, wanneer men bedenkt, dat nooit zulk een toestand zou worden geschapen, zou kunnen en mogen worden geschapen, zonder afdoende waarborg voor de geestelijke en zedelijke bevoegdheid, vooral voor de verantwoordelijkheid van de bestuurders. Hier denken wij ook aan de opmerking van burgemeester De Jongh, dat de autonomie de bezwaren der ontvoogding op kan heffen; immers, wanneer hij, die bestuurt, verplicht is zijn plannen in den vorm van voorstellen in openbaren raad te verdedigen, dan valt hierin een krachtigen waarborg tegen misbruik te zien.

Dit bleek wel uit al wat over de ontvoogding ten congresse te berde werd gebracht: dat men nog in het eerste stadium van proefneming verkeert en dat alleen een ontvoogding van werkelijke beteekenis, met volledige verantwoordelijkheid voor den ontvoogden ambtenaar, in staat zal stellen om over de geschiktheid voor ontvoogding afdoende te oordeelen. De levendige Soedjono, regent van Pasoeroean, wiens gelaat elke innerlijke bewogenheid vertolkt, zeide terecht, dat toch ieder ouder er naar verlangt zijn kind te zien loopen en later ook om het zelfstandig de wereld in te zien gaan. Dat vormt het karakter. En hoe zal ooit de Inlandsche bestuursambtenaar een man van karakter worden, wanneer hem nimmer zelfstandigheid, automatisch verbonden met verantwoordelijkheid, wordt verleend?

Zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Gesteld, men wilde een proef nemen met volledige ontvoogding ten aanzien van een man als Djajadiningrat. Wat zou het kunnen schaden, wanneer men er volstrekte verantwoordelijkheid aan verbond, een verantwoordelijkheid, die zich, zoo goed als bij den Europeeschen bestuursambtenaar, tusschen de uiterste polen van eer en ontslag beweegt? Het is aanvankelijk een kwestie van wagen, maar vervolgens een kwestie van zichzelf beloonend of straffend goed en kwaad. En in den natuurlijken loop der dingen mag men wel eenig gezond vertrouwen stellen.

Gezond vertrouwen — dit bleek dan tevens ook ten congresse het juiste criterium voor de verwachting der toekomst van het B. B.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Zijne Hoogheid de Politieagent.

Onder dit „hoofd" wordt in de „Perniagaän" van 4 Januari 1922 gezegd, dat in Ned.-Indië dikwijls wordt geklaagd over het ambtelijk optreden van den politieagent, die zijne bevoegdheden overschrijdt en dientengevolge moeite bezorgt aan het publiek.

Het spreekt van zelf, zegt de medewerker, dat niet alle politieagenten zich aan die houding, welke dikwijls een hooghartig karakter draagt, schuldig maken.

Men mag zelfs vaststellen, dat onder hen vele trouwe landsdienaren zijn, die hun plicht correct vervullen en getrouw de bevelen opvolgen, welke hun door hunne superieuren worden gegeven, doch deze goeden niet te na gesproken, zijn er toch ook ettelijke, die er een vreugde in scheppen het publiek te plagen, zooals uit de klachten, voorkomende in tal van nieuwsbladen, blijken kan.

Als troost voor de lezers van het blad, voegt de schrijver er aan toe, dat het in Nederland op dit stuk niet veel beter schijnt te zijn, daarbij het voorbeeld aanhalende van een heer, die verplicht werd zich schriftelijk bij den Hoofdcommissaris van politie in den Haag te beklagen over de ondervonden bejegening zijner ondergeschikten.

De zaak kwam hierop neer, dat die heer, op een avond, ten ongeveer elf uur, een zijner vrienden per auto van uit het nachtcafé „Atlantic" naar Rijswijk zou begeleiden.

Nadat de auto aldaar drie kwart uur had gewacht, keerde hij terug naar het Hotel Centraal, waarop moest worden afgerekend.

De chauffeur vroeg ƒ 14.— en aangezien dit bedrag te hoog voorkwam, riep de heer in kwestie de hulp in van den politieagent No. 1058.

De politieagent ging met het bedrag accoord, waarop de verschuldigde som werd voldaan.

In het Hotel hoorde die heer evenwel, dat de politieagent alles behalve goed advies had gegeven, hetgeen voor hem voldoende aanleiding was om zich tot een anderen politieagent te vervoegen, dezen de zaak op kalme wijze uit te leggen en er zich over te beklagen dat de politieagent No. 1058 hem geen voldoende hulp en bescherming had verleend.

Niettegenstaande de heer de aangelegenheid op kalme wijze had voorgebracht, ook in verband met zijn leeftijd, werd hij door dien tweeden agent niet alleen op ruwe wijze toegesproken, doch gaf deze zelfs last om hem aan te houden.

Volgens den schrijver werd met dit ruwe optreden bedoeld, den heer tot een ongepast optreden uit te lokken en dan eene klacht tegen hem in te dienen wegens verzet tegen de politie.

De heer, begrijpende hetgeen de politieagent bedoelde, bleef evenwel zijne kalme houding bewaren en volgde naar de politiepost.

Daar ter plaatse was de commandant al even nijdig als de politieagent, nam het naamkaartje van den heer in ontvangst, vroeg naar diens voornamen, voorts waar zijne woonplaats was en ten slotte welke zaak hij voor te brengen had.

Genoemde heer verklaarde geen zaak te hebben, doch zich te beklagen over het optreden van agent No. 915, die hem had aangehouden, waarop bij

naar het Hotel terugkeerde en terstond eene schriftelijke aanklacht indiende bij den Hoofdcommissaris van Politie, van wien hij tot heden nog geen antwoord ontving.

Zulk een manier van doen verschilt niet zoo heel veel van het optreden van de politie in Ned.-Indië, meent de schrijver.

De Taxi-chauffeurs en de koetsiers van de huurvoertuigen vragen eveneens altijd vervoerkosten boven het vastgesteld tarief en ook ziet men de politieagenten steeds de schuld werpen op het publiek en dan terstond proces-verbaal opmaken.

Het aantal politieagenten, dat door ruwe bejegening de ontstemming van de menigte uitlokt, is niet gering, terwijl de minste tegenstand van het publiek aanleiding geeft tot opmaking van procesverbaal wegens verzet tegen de politie.

Wordt de politiedienaar daarbij gesteund door zijn chefs, dan is er voor het rechtzoekende publiek geen rechtvaardige beslissing te verkrijgen, hetgeen toch zeker niet de bedoeling van hooger autoriteit kan zijn.

Onder de uitbuiters van het publiek wordt in hetzelfde blad genoemd de politieoppasser Iling, in dienst bij den Wedono van Tjibinong (Depok?)

Zijne praktijken bestaan hierin, dat hij personen, die in verwikkelingen verkeeren of daaruit zijn geraakt, bedreigt met verdere strafvervolgingen, tenzij, namens den Wedono, hem daarvoor geld wordt betaald.

Zoo was een Inlandsche vrouw, die in een gehuurde Deeleman kar was gezeten en op weg tusschen Depok naar Sampora Tjibinong, door een auto was aangereden en gewond, door den Europeaan, die in de auto zat, met *f* 25.— schadeloos gesteld.

Den volgenden morgen kwam Iling, uit naam van den Wedono van Tjibinong, *f* 10.— eischen, aangezien de zaak anders verder zou worden vervolgd, waarop die som werd voldaan.

Deze politiedienaar heeft er slag van clandestiene spelers te vatten en op het Wedonokantoor te brengen, doch voor dat de zaak wordt beslist, gaat hij naar de woningen der spelers en eischt *f* 3 per persoon, welk bedrag onmiddellijk moet worden voldaan.

Wanneer personen hout vervoeren uit de bosschen, dan is dat hout zoogenaamd van hem, oppasser Iling, en wordt voor het vervoer *f* 2.— per persoon verlangd.

Deze voorbeelden zijn met tal van andere onregelmatige handelingen aan te vullen en hebben reeds zulk een omvang aangenomen, dat de Wedono van Tjibinong onmogelijk langer passief kan blijven.

Doet of wil hij dat niet, dan stelt de schrijver zich voor om regelmatig openbaarheid te geven aan de knoeierijen van dezen politiedienaar.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over het Chineesch Onderwijs, ter Westkust van Sumatra.

II. (*Slot.*)

Als derde verandering werd genoemd de verbetering van het onderwijs in de Engelsche taal.

Men stelt zich voor in den nieuwen cursus dit onderwijs uit te breiden en in de lagere meisjesklassen daarmede te beginnen.

De kennis dier taal kan een groote hulp zijn bij het zoeken naar een passend levensbestaan.

De vierde verandering geldt de kennis van vrouwelijke handwerken, doch aangezien de mannen voor het onderwijs in dat vak niet geschikt zijn, zal versterking van vrouwelijke leerkrachten noodzakelijk zijn.

Het spreekt van zelf, dat aan deze toekomstige veranderingen groote geldelijke onkosten zijn verbonden, welke het schoolbestuur wil trachten te vinden uit de verhooging van de schoolgelden.

Alles wat goed en degelijk is kost in den tegenwoordigen tijd nu eenmaal veel geld en men zal zich, in het belang van den stam en de opvoeding der kinderen, die meerdere uitgaven moeten getroosten.

Hoewel de schoolgeldverhooging aanleiding gaf tot eenige discussie, zoo gingen de aanwezigen ten slotte toch met het voorstel accoord.

Daarna werd het schoolbestuur voor het jaar 1922 vastgesteld als volgt:

De heer Lie A Seng, President.
De heer Lieng Eng Tie, Vice-President.
De heer Tan Siang Tjwak, 1e Secretaris.
De heer Khouw Han Biauw, 2e Secretaris.
De heer Loe Teng Thioe, Kassier.
De heer Tan Soen Tjaij, Adviseur.
De heer Tan Tjiauw Gwan,
De heer Tan Tjiauw Hoeij,
De heer Lie Soek Bie,
De heer Liem Sek Kim,
De heer Tan Tjoe Hong,
De heer Lie Tek Yoen,
} Commissarissen

De directeur, de heer Lie Soeij Kong, heeft de leiding van de inwendige aangelegenheden en treedt naar buiten voor de school op.

Ten 1 uur namiddag werd de vergadering gesloten.

Het Chineesche feest en het Hazardspel.

Het is nu eenmaal het gebruik in Ned.-Indië, dat, als men luister wil bijzetten aan een feest, hetzij bij gelegenheid van een huwelijk, hetzij bij een plaats gehad hebbende besnijdenis, men familieleden, vrienden en kennissen uitnoodigt zulk een feest bij te wonen.

Er is dan voedsel en drank in overvloed' terwijl de meergegoeden de gamelang of andere muziek laten spelen en de waijang laten vertoonen, ten einde de gasten op aangename wijze bezig te houden en hun de noodige afleiding te geven.

Ter voorkoming dat het gevoel van verveling intreedt en de gasten te vroeg weggaan, houdt men ook nog de speelkaarten gereed voor het hazardspel, dat, als zijnde eene bezigheid tusschen vrienden, vroeger het karakter droeg van een genoegelijke tijdpasseering.

Dat is evenwel thans geheel en al veranderd, zegt de schrijver van het artikel, voorkomende in de „Perniagaän" van 3 Januari 1922.

In plaats van klein-spel, doet men niet anders dan groot-spel en wel zoolang, dat al het geld op de speeltafel verdwenen is.

De feestgever verbiedt dit niet; zelfs moedigt hij de gasten aan, wetende dat hij uit het tonggeld zijne inkomsten kan versterken, na de kosten van het feest te hebben goedgemaakt.

De schrijver betreurt het, dat hij aan dezen toestand, zooals die in de werkelijkheid bij de Chineezen in Ned.-Indië bestaat, openbaarheid moet geven, omdat die toestand de daadwerkelijke getuigenis aflegt van het feit, dat het peil der moraliteit van de Chineezen dalende is.

De schrijver vindt, dat als bijeenkomsten worden gegeven, met het kennelijk doel van den gastheer, door middel van het hazardspel, geldelijke inkomsten te verwerven, men niet meer van feestviering kan spreken, doch die zoogenaamde feesten als samenkomsten moet beschouwen, welke een slechten invloed in de omgeving verspreiden.

Men zegt wel, dat de duivel slecht is, doch zulk een gastheer is nog heel wat erger dan de duivel, omdat zijne schadelijk werkende invloeden zichtbaar zijn voor den mensch en dezen dus gemakkelijk in verleiding brengen, waardoor zooveel leed in de gezinnen wordt gebracht en de moraliteit ten gronde gaat.

Men schreeuwt in Indië overal dat de zaken zoo slecht gaan, doch voor het drijven van eerlijken handel heeft men geen open oog.

Wel zegt men, dat waar een verliezer is, ook een winner bestaat en dat het geld zich bij het hazardspel slechts verplaatst, doch, hoewel deze bewering waarheid bevat, zoo wijst de praktijk de nadeelige uitkomst aan, dat het met spel gewonnen geld gewoonlijk daarna wordt verbrast.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

De Chineesche nieuwsbladen verkondigen dagelijks, dat de Chineezen in het gedrang zijn geraakt tengevolge van de zich intellectueel ontwikkelende inlandsche bevolking en het scherpe verstand der Japanners, doch spreken daarbij niet van personen, die winst behalen door middel van het hazardspel.

De Europeaan prijst den Chinees vanwege zijne scherpzinnigheid, doch wie kan, na kennisname van het vorenstaande, nog daaraan gelooven?

Vele vrouwen laten zich liever scheiden van hunne mannen dan van de kaart, doch men kan van de mannen even goed zeggen, dat zij zich liever laten scheiden van de vrouwen dan af te zien van het baccaratspel.

Aan dat spel doen meer mannen mede dan vrouwen, doch van de Chineezen nemen zoowel jongeren als ouderen van dagen daaraan deel en waarvan gewoonlijk het einde is bedriegen, diefstal en opium schuiven.

De spelers zeggen, dat buitenstaanders zich met hun geldelijk bestaan niet moeten inlaten, doch de schrijver is van meening, dat verlies na het hazardspel de inventaris in het pandhuis brengt.

Met de opwekking aan allen om niet aan hazardspel deel te nemen, eindigt de schrijver zijn artikel.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Uitgaven v. h. Bat. Genootsch. v. Kunsten en Wetensch.

I. Oudheidkundig Verslag 1921, derde kwartaal, met Bijlage M: Lijst der fotografische opnamen door den Oudheidkundigen Dienst in het 3e kwartaal. — N. De kluizenarij en rotsgraven te Tampaksiring (Bali), door B. de Haan (zeer belangrijke nadere, door illustraties verduidelijkte bijzonderheden over deze door resident Damsté ontdekte oudheden). — O. Rapport van het voorloopig onderzoek naar de aanwezigheid en den toestand van de oudheidkundige overblijfselen uit den Compagnie's tijd in de Residentie's Ambon en Ternate, April—Juli 1921, door V. I. van de Wall, met Bijlage: Lijst der oudheidkundige overblijfselen uit den Compagnie's tijd in de Molukken en Bijlage: Makassaarsche oudheden.

II. Verhandelingen van het Bat. Gen. Deel 63, 2e stuk: Spraakleer der Keieesche taal, samengesteld door H. Geurtjens, R. K. Missionaris op de Kei-eilanden. — 3e Stuk: Woordenlijst der Keieesche taal, samengesteld door denzelfden auteur.

III. Tijdschrift voor Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde. Deel 61, afl. 2. Inhoud. Rèntjongschrift. II. Beschreven hoorns in het landschap Krintji, door L. C. Westenenk. — Bijdragen tot de Nagarakrtagama-studie, door Dr. Martha L. Muusses. — Houtleverancies onder de O.-I. Compagnie (vervolg), door E. H. B. Brascamp. — De doodenpalen in de onderafdeeling Melawi der afdeeling Sintang van de residentie Westerafdeeling van Borneo, door W. C. ten Kate. — Een handschrift van Rumphius' „Ambonse Land Beschrijving", door Dr. M. Neyens.

De schrijver van dit laatste artikel vestigt de aandacht op een geschonden exemplaar van Rumphius' Landbeschrijving, waarvan het bestaan tot nu toe niet bekend was. Dr. N. had zijn artikel evenwel aanmerkelijk kunnen bekorten, wanneer hij eerst kennis had genomen van de reeds bestaande literatuur over dit onderwerp, en daaronder vooral de mooie studie van Prof. Mr. J. E. Heeres in het Rumphius Gedenkboek van 1902: „Rumphius' levensloop". Prof. H. zet daarin n.l. uiteen, dat er van Rumphius (nimmer in druk verschenen) Landbeschrijving 2 exemplaren bekend zijn, n.l. een in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage en een in de Koninklijke Bibliotheek aldaar; hij geeft daarbij o.a. een opsomming van den inhoud der verschillende hoofdstukken. Bij vergelijking van deze opgave met die van Dr. Neyens is het zeker, dat op Ambon zich een derde afschrift van genoemd werk van Rumphius bevindt, dat thans het eigendom is „van een tot het Mohammedanisme bekeerden Chinees, Ali Si Radjo genaamd, wiens vader het met enkele andere geschriften gekocht had op een vendutie van den H.Ed.Gestr. Heer Andree Wiltens, voorlaatsten Gouverneur van Ambon (4 Nov. 1862—14 Jan. 1865)."

Anthropos.

De uitgave van dit Weensche tijdschrift ondervindt groote vertraging (wat onder de tegenwoordige omstandigheden alleszins begrijpelijk is). We ontvingen eerst thans de vereenigde Nrs. 4—6 van Band XIV—XV (Juli—Dec. 1919—'20), een dik boekdeel vormend. De inhoud valt ditmaal buiten onzen Archipel, met uitzondering eener uitvoerige bespreking van Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis' studie over „Die veranlagund der malaiischen Völker der Ostindischen Archipels", door P. Kreichgauer en een geïllustreerd artikel van M. Canisius over de besnijdenis in Zuid-West-Soemba, dat ook is opgenomen in het Tijdschr. v. h. Bat. Gen., doch zonder de illustreering.

Petermann's Mitteilungen.

In de Jan.-Febr.-afl. schrijft Prof. Dr. R. Thurnwald een korte bijdrage „Die geographische Erschliessung von Holländisch-Neuguinea". Schr. ontleent zijne gegevens aan de publicatie van het Encyclopaedisch Bureau: De uitkomsten der verrichtingen van de militaire exploratie in Ned. Nieuw-Guinea. Voor de bodemkennis beroept hij zich op den mijningenieur Heldring, Dr. Verbeek e.a. Het in 1921 verschenen werk van Dr. W. K. H. Feuilletau de Bruijn, Contribution à la géologie de la Nouvelle-Guiné, is blijkbaar niet bekend aan Dr. Thurnwald.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 17. Het verslag van de Ombilinmijnen over het jaar 1919, besproken door Ir. R. J. van Lier. — Instructions pour laboratoires de sucrerie, door R. Gillet, besproken door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Les Bananiers, door L. Pynaert, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Koffiestatistiek voor Ned.-Indië. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over oliën, vetten en wassen.

Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum.

Bij E. J. Brill te Leiden is het XVIe deel van den Catalogus van 's Rijks Ethnographisch Museum verschenen, bewerkt door Dr. H. H. Juynboll, directeur van het museum. Dit deel bevat een beschrijving der voorwerpen welke betrekking hebben op Zuid-Celebes, d.w.z. alleen het Zuid-Westelijk gedeelte, dat blijkbaar in het Leidsche Museum zeer goed vertegenwoordigd is. Aan het slot een aantal afbeeldingen, op 12 bladen bijeengebracht.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 39. Herinneringen uit mijn plantersloopbaan (vervolg). — Rubberverpakking, door Dr. O. de Vries. — Regenschade, door J. van Baalen. — Grondbewerking suikercultuur, door D. J. Dibbetz. — Eenvoudig landbouwonderwijs in Ned.-Indië, door A. J. Koens. — Verbetering van de rijstcultuur, door J. E. — De rol van eiwitachtige stoffen in de latex. — Internationale rubbertentoonstellingen (slot). — Indische landbouwtechnici. — Chileensche landbouw. — Chili salpeter. — Chenopodiumolie, door D. — De schapenfokkerij in Midden-Celebes, door D. J. Dibbetz.

Decentralisatie-verslag.

Aan het laatste verslag, gegevens bevattend over 1920—'21 (verschenen bij den Archipel-Drukkerij te Buitenzorg) ontleenen wij, dat aan de decentralisatie-wet in het verslagjaar verdere uitvoering is gegeven, 1°. door de instelling van een plaatselijken raad voor de onderafdeeling Barabai in de Zuider- en Oosterafd. van Borneo, 2°. van een gelijk college, den zoogenaamden Ambonraad (voor de onderafdeelingen Amboina en Saparoea), 3°. van een gemeenteraad voor de hoofdplaats Amboina en 4°. van een plaatselijken raad voor het toenmalig gouvernementslandschap Karang Asem op Bali.

Van den Karang Asem-raad kan vermeld worden, dat het de eerste locale raad is, welke door een Inlandschen voorzitter zal worden geleid. Bij de instellingsordonnantie is de Regent tot voorzitter van den raad aangewezen.

De Reflector.

In No. 13 vertelt „Bandoenger" een en ander over een bezoek van Gouv.-Generaal Fock aan Bandoeng en diens inwijding van het natuurkunde-complex der Technische Hoogeschool aldaar. — Verder vindt men in dit Nr. onder het opschrift „Wajang wong", eene geïllustreerde beschrijving eener opvoering van het wajang-verhaal Dwito Wong door de Javaansche tooneel- en muziekvereeniging „Krido Jamoko". Het verhaal is eigenlijk een episode uit het heldendicht Brata Joeda, dat handelt in den tijd toen de held bij uitnemendheid der Javanen, Ardjoena, als kluizenaar leefde in het bosch Dwata Wana.

De Vrijheid.

In het Nr. van 26 April het slot van H. Ch. G. J. v. d. M(andere)'s beschouwingen over de werkstakingen in de Javasche suikerindustrie in 1920. Schr. houdt ook thans zijn meening staande, dat de Ind. Regeering geen juist denkbeeld heeft gegeven van de aanleiding tot deze stakingen, omdat zij niet over voldoende gegevens beschikte toen zij tot publicatie overging.

Nederl.-Indisch Rubbertijdschrift.

7e Jaarg. No. 1. Opening van het nieuwe Proefstations

gebouw te Malang. — De Amsterdamsche rubbermarkt in 1921. — Malangsche Landbouwvereeniging. — Rubber in 1922. — De assistenten-regeling. — De Ned.-Indische caoutchoucfabriek. — Rubberverpakking in matten. — De afschaffing der Poenale Sanctie. — De vooruitzichten voor de rubber-industrie in Amerika.

Normalisatie van electrische spanningen in Ned.-Indië.

Als Mededeeling No. 3 van den Dienst voor Waterkracht en Electriciteit is een nota over dit onderwerp verschenen van de hand van den ir. C. D. Volker.

Voor een koloniaal land als Ned.-Indië is normaliseering op het gebied van alle gebruiksartikelen geboden. De lange weg, waarover het overgroote deel dezer artikelen nog wel gedurende tal van jaren zal moeten worden aangevoerd, maakt het houden van ruime voorraden in het land zelf noodzakelijk. Vermindering van het aantal normen zal zich dientengevolge daar meer dan elders in een verlaging van kosten uitdrukken.

Bovengenoemde nota nu bevat in hoofdzaak de gegevens die voor een verdere bespreking van dit onderwerp den grondslag kunnen vormen. Het ligt in de bedoeling om te trachten de in Ned.-Indië aanwezige deskundigen en belangstellenden, aan de hand van het in de nota voorgelegde materiaal, tot het bekend stellen van hun meening terzake te bewegen. Verwacht wordt, dat het mogelijk zal zijn op deze wijze te komen tot instelling eener commissie, die bepaalde conclusies zal kunnen vormen en formuleeren. Een belangrijke vraag, die zich bij deze studie zal voordoen, is deze, of het mogelijk is te achten zich voor Ned.-Indië aan te sluiten bij de beslissingen die voor het moederland zullen worden genomen door de Hoofdcommissie voor de Normalisatie in Nederland.

Holland and her Colonies.

Dit maandschrift, uitgegeven door de Nederlandsche Kamer van Koophandel te New-York, heeft een aardig Maartnummer. Het bevat prachtige foto's van Indische architectuur, kleederdrachten en landschappen. De heer L. Wittert van Hoogland geeft een artikel: „Why you should visit the Netherlands East Holland". De heer Neil van Aken, redacteur van het maandschrift, noemt dit nummer het „reisnummer"; ook hij heeft veel goeds te zeggen van ons land en van onze koloniën. Een interessant artikel is van den heer D. J. de Balluseck: „Holland at the Washington Conference".

Onze Indische cultures in 1921.

Het Nr. van 26 April bevat het vervolg van Th. op de Coul's beschouwingen over onze Indische cultures in 1921 en hare vooruitzichten in 1922. Schr. behandelt thans het artikel tabak, waarvan hij de vooruitzichten weinig bemoedigend noemt, zoowel wat Sumatra- als wat Javatabak betreft. Hij voegt hieraan echter dadelijk toe, dat de situatie zich betrekkelijk snel in gunstigen zin kan wijzigen, indien voor onze Oostelijke buren de mogelijkheid van koopen op groote schaal geopend wordt door crediet-operaties.

In het kort samengevat verklaart schr. de minder gunstige positie voor het Sumatra-product door twee factoren: hooge productie-prijs en onder-cosumptie. Ook voor de Javaplanters acht de heer O. d. C. de naaste toekomst zeer onzeker. Wei werden reeds enkele partijen prima Vorstenlanden, welke tabak voor dek-materiaal geschikt is, tot zeer winstgevenden prijs vóór-verkocht, doch het percentage „dure" tabak is ten opzichte van de totale productie te gering om grooten invloed te kunnen oefenen op den doorsneeprijs van den totalen oogst.

Het rubbervraagstuk.

De hr. J. M. Sanders publiceert in het jongste Nr. van Economisch-Statistische Berichten een artikel over het rubbervraagstuk, waarbij uit den aard der zaak de al of niet beperking der productie een punt van bespreking uitmaakt. Zooals schr. den toestand inziet, zal de door hem gewenschte productiebeperking werkelijk zwakke ondernemingen niet kunnen redden, daartoe is de bereikbare prijsverbetering onvoldoende. Maar wel mag z.i. worden aangenomen, dat die voldoende zal blijken om ondernemingen, die in normale omstandigheden verkeeren, door de crisisjaren heen te helpen. Daartegen zal, volgens hem, het uitblijven dier beperking wellicht achteraf blijken slechts gediend te hebben om aan een kleine groep producenten, die in zeer gunstige omstandigheden hebben verkeerd, later een zeer sterke positie en dus groote voordeelen te bezorgen. Ons koloniaal belang is daarmede niet gediend, en waar de Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië waarschijnlijk binnenkort geroepen zal zijn om de Ned.-Indische Regeering te adviseeren inzake het vraagstuk der rubberproductiebeperking, behoort zij naar het oordeel van schrijver daarbij het belang van de geheele rubbercultuur in Ned.-Indië, en niet slechts dat van enkele zeer bevoorrechten te behartigen.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 4. Huisvesting in Indië, door N. (vervolg). — De pers in Indië, door een „Insider" (vervolg). — Langs en door Sumatra, door M. A. J. Kelling (slot). — West-Indië (korte mededeelingen van economischen aard over Curaçao).

Orgaan der Vereen. ter beoefening van Krijgswetensch.

De 4e afl. van jaarg. 1921—'22 bevat den tekst eener voordracht van den hr. A. van Hengel, getiteld „Eenige beschouwingen over de Marine in Nederland en in Nederlandsch-Indië, in verband met de samenwerking met de landmacht".

School tot opleiding van Indische artsen te Weltevreden.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen het verslag over het schooljaar 1919—1920 der school tot opleiding van Indische artsen (S.T.O.V.I.A.) te Weltevreden. We vestigen hierop de aandacht, omdat aan het eigenlijke verslag voorafgaat een historisch overzicht betreffende die opleiding (samengesteld ter gelegenheid van de ingebruikname der nieuwe gebouwen). We ontleenen er aan, dat het geneeskundig onderwijs aan de zgn. „dokters djawa" reeds dateert van 1851; het werd toen gegeven door militaire leerkrachten (officieren van gezondheid) in het Militaire Hospitaal te Weltevreden. Voortdurend breidde het aantal leerlingen zich uit en onderging de opleiding wijzigingen. De belangrijkste reorganisatie-voorstellen, afkomstig van Dr. H. F. Roll, die de goedkeuring der Regeering verwierven, leidden tot den bouw eener nieuwe school, waarvoor een terrein werd gevonden aan den Hospitaalweg. Deze nieuwe inrichting, die aan 200 leerlingen ruime huisvesting kon verleenen, werd den 1en Maart 1902 feestelijk geopend. Het gebouw werd volgens een plan van de genie opgericht met behulp van een vorstelijk geschenk (ƒ 178.000) van de heeren P. W. Jansen, J. Nienhuys en H. C. van de Honert. De stichting had plaats „ter herinnering aan de inhuldiging van Koningin Wilhelmina en tot heil der bevolking van Nederlandsch-Indië." Maar ook dit tehuis bleek op den duur niet groot genoeg en zoo werd op 5 Juli 1920 een nieuw Stoviagebouw op Salemba in gebruik genomen, grootsch van opzet, zooals de beschrijving doet uitkomen.

Het aantal leerlingen bij het begin van het nieuwe schooljaar 1919—'20 bedroeg 194+56 nieuwe leerlingen = 250 totaal.

Volgens den landaard waren er: 17 Europeanen (w.o. 2 meisjes), 5 Chineezen, 100 Javanen (w.o. 1 meisje), 7 Abonneezen, 21 Manadoneezen (w.o. 2 meisjes), 99 Sumatranen (w.o. 2 meisjes) en 1 Timorees.

Oorspronkelijk duurde de opleiding twee jaren; thans bestaat de Stovia uit een voorbereidende afdeeling van drie jaar en een geneeskundige van zeven jaren.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap.

De Mei-afl. bevat eene bijdrage van den hr. J. van Roon over het kaarteeringsvraagstuk in den Ned.-Indischen Archipel, naar aanleiding eener voordracht van den majoor H. J. K. Schuitenvoerder over hetzelfde onderwerp, gehouden op het Alg. Ingenieurscongres te Batavia. — De jaarverslagen van den Topographischen Dienst in Ned.-Indië over 1919 en 1920 worden besproken door Dr. G. L. L. Kemmerling en den hr. J. van Roon. — De hr. H. Witkamp schrijft over drie „steenen kanonnen" in Zuid-Kerintji (Sumatra). Het zijn op verschillende plaatsen aangetroffen groote bewerkte steenblokken, waarvan de vorm gelijkenis vertoont met dien van een kanon. Schr. kan omtrent de herkomst dezer steenen geen zekerheid geven. „Moeten wij — vraagt hij — hierin een overblijfsel zien van de werkzaamheid der Hindoe-Boeddhisten, die beeldhouwers bij uitstek, wier sporen op verscheidene plekken van Sumatra zijn teruggevonden, zij het niet in zoo'n overvloed als op Java?" Doch hij laat er op volgen: Het is echter twijfelachtig of zij ook in de laatste periode hunner werkzaamheid reeds met het kanon als wapen bekend waren; het tijdstip der bewerking van de steenen zal dus wel op jongeren datum gesteld moeten worden. — Voorts treffen we in de rubriek mededeelingen nadere berichten aan over het bereiken van den Wilhelminatop op Ned. Nieuw-Guinea van het Noorden uit, op 4 Dec. 1921. — Onder „Genootschaps-zaken" o.a. een kort overzicht der voordracht van Prof. Dr. A. Pulle, getiteld „Surinaamsche reisherinneringen."

* * *

Boekerijen en leeszalen in Nederlandsch-Indië, door D. Schillings en S. J. A. Westerink. (Bibliotheekleven, Febr. 1922).

Indië en jong-Holland (arbeidsveld in Indië voor jong Holland), door W. Emmens. (Volks Ontwikkeling, III, bl. 65).

De uitvoer van Java en Madoera gedurende 1921 (vervolg). (Korte Berichten, 23 Maart 1922).

Over briketteering van Boekit-Assem-glanskolen, door Ir. R. de Kat. (De Ingenieur, 1922, No. 7).

Geisteszucht und Kirchenzucht während der Erweckung auf Nias (Fortsetzung), von E. Fries. (Allgemeine Missions-Zeitschrift, April 1922).

Suriname.

Onder dagteekening van 6 Maart l.l. heeft de Gouverneur bij de Kol. Staten de ontwerp-begrooting voor 1923 ingediend.

In de Memorie van Toelichting zegt de gouverneur, dat hij om der wille van het door de regeering herhaald verzoek vele, zelfs zeer gewenschte voorstellen heeft ter zijde gelegd en zich bepaald tot het strikt noodige. Maar onze eigene inkomsten zijn van dien aard, dat de grootste voorzichtigheid moet worden betracht en sterke zelfbeperking noodzakelijk is.

„Het kan niet ontkend worden, dat — naar de cijfers over de geheele lijn der begrooting uitwijzen — de kolonie een zwaren tijd doormaakt. Deze crisis is evenwel niet een specifiek Surinaamsche, doch slechts uitvloeisel van de algemeene wereldontwrichting van dezen tijd.

Legt deze algemeene depressie ook hier den niet af te wenden plicht op aan bestuur en gemeenschap tot beperking op elk gebied, waar beperking maar eenigszins mogelijk is, de ondergeteekende heeft echter als bestuurder van deze kolonie nevens dien plicht nog een anderen te vervullen: om te waken tegen verwaarloozing en verloop van de aan de overheidszorg toevertrouwde belangen.

De begrooting is daarom samengesteld binnen de grenzen van deze twee gedachten: aan den eenen kant beperking waar mogelijk, aan den anderen kant voorziening in de noodzakelijke behoeften."

Volgens de ontwerp-begrooting 1923 is de stand van het koloniaal huishouden voor 1923 als volgt:

Uitgaven	f 9.022.935
Inkomsten	„ 5.070.571
Nadeelig verschil	f 3.592.424

Van elders moet dus komen bijna 4 millioen. Voorgesteld wordt door leening te dekken f 1.222.000, zoodat het moederlandsch subsidie zal bedragen, naar raming, f 2.730.424.

Onder het hoofd *„Een ander geluid"*, schrijft *„De West"* van 10 Maart o.m.:

„Wie herinnert zich niet de fiere aanvaardingsrede van Gouverneur van Heemstra, waarin hij verklaarde niet alleen een werkprogram voor de ontwikkeling der kolonie te willen samenstellen, doch de zekerheid te hebben dat voor dit program steun zou worden gevonden in het Moederland...

Sedert wacht men op het werkprogram van den Gouverneur. Men meende, dat hij wellicht van de indiening zijner eerste begrooting zou gebruik maken om een systematisch plan voor de ontwikkeling der kolonie te ontvouwen......

De algemeene beschouwingen beslaan slechts enkele regels en geven een geheel ander geluid te hooren dan de Aanvaardingsrede......

Bij alle leed der laatste jaren werd men gesterkt door de verzekering van het Opperbestuur, dat een politiek van opbouw ten aanzien van Suriname zou worden gevolgd. Zoowel mondeling als schriftelijk heeft de Minister van Koloniën bij herhaling verklaard, dat hij niet zou terugdeinzen om het initiatief te nemen tot krachtige maatregelen in het belang van de kolonie, indien op goede gronden kon worden aangetoond, dat deze tot succes zouden leiden.

En thans? Welk een ommekeer!

Beteekent dit de inluiding van een politiek van verwaarloozing?

Beteekent dit, dat geen maatregelen, hoezeer noodig, zullen worden voorgesteld, indien daaraan geldelijke gevolgen verbonden zijn?

Beteekent dit, dat het Moederland er de voorkeur aan geeft om in den vorm van chronisch subsidie, langzaam maar eindeloos, veel meer uit te geven dan noodig zou zijn voor maatregelen die tot economische verheffing en daardoor op den duur tot afschaffing van het subsidie kunnen leiden?

Wij kunnen niet anders lezen uit de woorden van den Gouverneur.

En toch willen wij er dit niet in lezen. Wij willen niet aannemen, dat een man van de beteekenis van den huidigen Gouverneur zich zou tevreden stellen met de positie van wachter eener verlaten plantage. Wij willen ook niet aannemen, dat het moederland een kolonie, die in een allercritiekst stadium verkeert en dringender dan ooit krachtigen steun behoeft, aan haar lot zou overlaten.

Een kortzichtige bezuinigingspolitiek zou niet alleen hachelijk zijn voor de kolonie, doch op den duur allerminst in het financieel belang van Nederland, gezwegen nog van den fnuikenden invloed dien dit in politiek opzicht zou hebben op de positie van Nederland als koloniale mogendheid.

Wij willen daarom hopen, dat de toestand niet zoo somber is als de inleiding der begrooting doet vermoeden. Indien mogelijk, zal eenige nadere verklaring ter zake, door de bevolking zeker op hoogen prijs worden gesteld.

Het blad vervolgt dan:

„De inkomsten bleven het afgeloopen jaar bijna een half millioen beneden de raming. De uitgaven daartegen overtroffen de raming met bijna 1½ millioen. Het subsidie voor dat jaar, oorspronkelijk geraamd op 1,8 millioen, zal precies het dubbel bedragen. Dit is, voor zoover wij weten, het hoogste subsidiecijfer dat ooit in eenig jaar werd bereikt.

Voegt men hierbij nog een millioen ongeveer uitgegeven voor werken die uit leening worden bestreden (wat indirect ook neerkomt op subsidie), dan komt men aan een ontstellend totaalcijfer. Een cijfer dat o.i. sprekend illustreert welk groot belang het moederland er bij heeft, dat ten spoedigste maatregelen worden genomen om den achteruitgang der kolonie te doen plaats maken voor vooruitgang.

De voorspelling van het Suriname Studie Syndicaat, dat indien niet spoedig krachtige maatregelen genomen worden, het subsidie in de toekomst een toenemenden last zal worden, begint reeds in vervulling te gaan. Natuurlijk werken de buitengewone tijdsomstandigheden daartoe mede. Het kan wel zijn, dat in volgende jaren het subsidie-cijfer eenigszins teruggaat, doch als geheel blijft de voorspelling juist"........

Hier volge het een en ander uit de begrooting.

De bezoldigingen en verdere personeele toeslagen zijn geschied volgens het plan-Staal. De gouverneur blijft echter werken bij het Opperbestuur voor een verdere heziening der salarissen. Hij is overtuigd, dat die herziening noodig is in het belang van den dienst.

In het belang van 's Lands financiën acht de gouverneur het wenschelijk, dat de departementen voor hun dienstvaartuigen en hun vervoerdiensten in 't algemeen aan de Kol. Vaartuigen betalen. Hij is van oordeel, dat als de betrokken departementen zelf moeten betalen, menige reis beperkt zou zijn als zij zien, wat zoo'n reis kost. Ook bij de Koloniale vaartuigen zal deze maatregel tot zuinigheid leiden. Immers als hun rekening te hoog zal zijn, zullen de andere departementen buiten de Koloniale Vaartuigen om op goedkoopere wijze in hun behoefte voorzien. Hier ligt dan een prikkel. Verder meent de gouverneur, dat de voordeelen de nadeelen van eenigen administratieven omslag zullen overtreffen.

Gevraagd wordt een tijdelijk ambtenaar in algemeenen dienst. Salaris f 8400, ten hoogste f 9600, zonder eenigen toeslag, onder welken vorm.

Daar men niet over genoeg geschoold personeel nog beschikt — een bezwaar, dat men na enkele jaren hoopt te hebben overwonnen door den cursus tot opleiding van bureau-ambtenaren te geven door den Ambtenarenbond met 's Lands steun — en er gevaar voor stagnatie door gebrek aan ver

vangers in den dienst en ontreddering van bepaalde kantoren is te voorzien, is deze kracht, die met het meer belangrijk werk van den algemeenen dienst wordt belast, en waar noodig, voor tijdelijke vervanging van de bureauchefs kan worden aangewezen, tijdelijk aangevraagd.

Gevraagd wordt aanschaffing van een nieuw vaartuig voor het douanetoezicht te water, daar het oude niet geschikt wordt geoordeeld voor het doel.

Het aantal kinderen voor de gestichten van Britsch-Ind. kinderen in het gesticht van de R.-K. Missie wordt voortaan bepaald op 'n maximum van 120. Dit geldt dan ook voor de gestichten van de Mor. Br. Gemeente.

Wederom wordt gevraagd een tijdelijke verhooging van de bijdrage voor de weezenverzorging, à ƒ 11.000, welken post de Minister voor 1922 van de begrooting had afgevoerd.

Gevraagd wordt een landbouwscheikundige, tevens gouvernementsscheikundige, op een salaris van ƒ 6000.

Aangevraagd wordt crediet voor den aanleg van nieuw land ten behoeve van de landbouwschool te Paramaribo; doel is 'n polder tot rijstpolder in te richten à ƒ 5000.

Gevraagd wordt een crediet van ƒ 9000 voor een in 1922 te houden veetentoonstelling en een van landbouw, handel en nijverheid.

Gevraagd worden credieten voor vervanging van eenige open waterloozingen te Paramaribo door cementijzeren rioolbuizen; ter voltooing, in de hoop dat het gevraagde crediet van 1922 wordt toegestaan, wordt gevraagd ƒ 30.000.

* * *

„De Surinamer" van 26 Maart j.l. schrijft:

Dezer dagen vernamen wij, dat het verkeer langs de kabelbaan was stopgezet en de machinist naar de stad was teruggeroepen, waar hij op het exploitatieterrein te werk is gesteld.

Wij wendden ons tot den directeur van openbare werken, die ons verklaarde, dat er een defect aan de baan ontdekt is, zoodat met het oog op de veiligheid het verkeer moest worden stopgezet.

Voor hoe lang, is nog niet te zeggen. Het treinverkeer wordt er evenwel niet door beïnvloed en het personen- en goederenvervoer heeft toch plaats over de rivier.

Intusschen is er weinig kans dat de noodige herstellingen zullen worden verricht. Het departement staat ook al aan het bezuinigen. Zoo zijn b.v. adspirant-machinisten wederom teruggesteld tot stoker. (Er zijn n.l. stokers, die als adspirant-machinist reden indien dit noodig was).

Mislukking No. zooveel.

Vergissen wij ons niet, dan is voor deze dure grap al gewaarschuwd sinds den opzet.

Zoo zachtjes aan gaat het met de treinexploitatie: stopzetten. Vandaag begint het met de kabelbaan, morgen volgt de rest wel vanzelf.

* * *

Het Handelsblad schrijft:

„De algemeene ledenvergadering van de afdeeling 's-Gravenhage van den Vrijheidsbond heeft met overgroote meerderheid van stemmen besloten ter vergadering te Utrecht op 28 April a.s. een amendement in te dienen, strekkende dat aan één der algemeene bij-lijsten alsnog zal worden toegevoegd de naam van den heer A. S. J. Fernandes, griffier der Koloniale Staten van Suriname, met verlof te Den Haag.

Ter motiveering werd aangevoerd, dat de belangen van „Onze West" door het uittreden der heeren Fock en Lely — oud-gouverneurs van Suriname — niet meer op deskundige wijze zouden vertegenwoordigd worden en daardoor de band met het moederland ernstig schade zoude ondervinden."

* * *

Uit het verkiezingsprogram van de Democratische Partij:

Suriname en Curaçao.

a. Grootere zelfstandigheid der Regeering van Suriname tegenover de Nederlandsche.
b. Betere regeling van den aanvoer van werkkrachten in Suriname.
c. Verbetering der communicatie-middelen.
d. Betere recruteering der ambtenaren.

* * *

Op 4 Mei vertrekt Hr. Ms. Zeeland van Den Helder; 16/17—20 Mei verblijf te St. Vincent; 29 Mei —6/7 Juni verblijf te Paramaribo; 9/10 Juni—13/14 Juni verblijf te St. Lucia; 16/17 Juni—20 Juli verblijf en oefeningen nabij Curaçao; 26 Juli —31 Juli verblijf te Bermuda; 15 Augustus terugkomst in Nederland.

* * *

Op 22 April ontsliep hier ter stede in den ouderdom van 65 jaar de heer J. A. H. Reiziger, gepensionneerd leeraar bij het onderwijs in Suriname. De overledene betoonde zich een uitstekend paedagoog met een groote liefde voor het onderwijs. Tot den bloei van de eerste openbare school voor uitgebreid lager onderwijs te Paramaribo heeft hij zeer veel bijgedragen. Bij zijn leerlingen was hij zeer bemind en in de kolonie genoot hij de algemeene achting. Niettegenstaande hem meermalen een positie buiten het onderwijs is aangeboden, bleef hij steeds zijn roeping getrouw. Ook in Suriname zal men met leedwezen zijn heengaan vernemen. Men vergeet in die kleine maatschappij niet spoedig hen, die er met toewijding werkzaam zijn geweest.

Curaçao.

De Begrooting voor 1922.

De Eerste Kamer schijnt niet voornemens veel meer werk te maken van de begrooting dan de Tweede Kamer gedaan heeft. Het Voorloopig Verslag is min of meer een uittreksel uit *Voz di Pueblo* van 7 November 1921. Bovendien wordt gevraagd naar de reden van het ontslag van den leider der hoedenvlechtindustrie.

Salarisherziening.

Eerst deze week kregen wij de notulen der Raadsvergadering van 9 Maart l.l. Daar was ingekomen een brief van den Gouverneur tot intrekking van de door Gouverneur Helfrich ingediende salarisverordening. De Gouverneur wijst op art. 38 R. R., dat aan hem opdraagt de regeling der bezoldigingen van alle ambtenaren enz., voor zoover die niet door den Koning aan zich voorbehouden of bij algemeene verordeningen geschied is. De kennelijke bedoeling van gemeld artikel 38 van het Regeeringsreglement is, dat eene regeling der bezoldigingen langs den weg van algemeene verordening slechts bij uitzondering zal geschieden, schrijft de Gouverneur. Was er voor zoodanige uitzondering geen reden, nu er zoo talrijke stemmen opgegaan zijn voor „zelfbestuur"? De K. R. kan nu echter alle hare wenschen kenbaar maken bij de begrooting, waarop voor dit doel ƒ 152.000 wordt aangevraagd.

Naar aanleiding van bovenbedoelden brief beklaagde de voorzitter van den K. R. zich over het werk, dat de Gouverneur heeft laten verrichten door het ontwerp-Helfrich niet eerder in te trekken. Intusschen liet het V. V. al negen maanden op zich wachten.

Hondenbelasting.

Thans is ingediend, overeenkomstig het voorstel der belastingcommissie, een voorstel tot verhooging der hondenbelasting van ƒ 3 op ƒ 5.

Aruba.

La Cruz van 8 Maart l.l. wijst er op, dat Aruba, steeds bekend om het groote aantal geboorten, over het afgeloopen jaar een zoo klein geboortecijfer

gegeven heeft als sedert jaren niet is voorgekomen. Het aantal geboorten bedroeg:

in 1915: 207,	1918: 357,
1916: 483,	1919: 293,
1917: 363,	1920: 249,

en in 1921 niet meer dan 158, n.l. 82 jongens en 76 meisjes.

De reden hiervan moet, naar het blad meent, gezocht worden in de slechte tijden die zijn doorgemaakt, en aan de emigratie van Cuba, Curaçao en Venezuela.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat er in 1921 geen geboorte-overschot is geweest, daar de gezonde en krachtige mannen weggetrokken zijn, en de minder sterke en oude lieden, vrouwen en kinderen achtergebleven zijn in ongunstige levensomstandigheden. Tegenover die 158 geboorten staan 207 sterfgevallen.

Koloniale historische studiën.

Twee jaren geleden kondigden wij aan de oprichting van het *Comité voor Koloniale Historische studiën* en sedert hoorden wij daarvan niets meer. Onlangs lazen wij nog eens, dat het eerste jaarverslag verschenen was en wendden ons toen tot het secretariaat van het *Koloniaal Instituut* om inzage, maar kregen ten antwoord, dat het weinig meer bevatte dan de mededeeling betreffende de oprichting van het comité — voor iemand, die daar geen lid van is, van weinig belang. Vier maanden later komt nu echter dit verslag ons onder de oogen in de *Bijdragen en mededeelingen van het Historisch Genootschap*, en wij kunnen niet anders zeggen, dan dat het ons van zeer groot belang voorkomt, al zijn wij dan ook persoonlijk geen lid, maar slechts belangstellende. Vooreerst lezen wij daarin, dat bij de oprichting ook *Oost en West*, vertegenwoordigd door den heer P. H. van der Kemp, toegetreden is en als West-Indisch deskundige zien wij den heer mr. R. Bijlsma als lid genoemd. De eigenlijke werkzaamheden van het *Comité* werden opgedragen aan twee commissiën, die zich zullen bezighouden met de aangelegenheden betreffende de geschiedvorsching onzer koloniën, respectievelijk vóór en nà 1816. En tot onze groote vreugde vernemen wij verder, dat de *Publicatie-commissie* zich in verbinding heeft gesteld met den heer G. J. van Grol, oud-gezaghebber van St. Eustatius, voor de bewerking van het in 1828 door den lateren Graaf van den Bosch uitgebracht rapport naar aanleiding van diens bezoek aan de West.

Dit laatste achten wij van zeer groote beteekenis, in dezen tijd vooral, nu eene herziening der Regeeringsreglementen te wachten staat, en men weer spreekt van „gemeenten", die van den Bosch' systeem ook kende, al wenscht in dien vorm niemand waarschijnlijk ze terug. Het is te hopen, dat de verschijning van deze publicatie aanstaande is en niet geleden heeft onder de vestiging van den heer van Grol in het buitenland, in Oostenrijk, naar wij meenen.

Cuba.

De omstandigheden zijn ongunstig. De *Amigoe* heeft bericht, dat het loon, hoogstens *f* 2 daags, onvoldoende is om van te leven.

Het kan dan ook niet bevreemden, zegt *La Cruz*, dat de mannen, die daarheen gegaan zijn, alle middelen aanwenden om terug te gaan en dat zij, die reeds een contract gesloten hebben om daarheen te gaan, zich terugtrekken.

Hr. Ms. „Zeeland".

Het ligt in de bedoeling, dat Hr. Ms. „Zeeland" van 16/17 Juni tot 21 Juli te Curaçao zal verblijven.

De Gouverneur in Venezuela.

Myriam, de Venezuelaansche illustratie, bevat eenige foto's van het bezoek van den Gouverneur aan Caracas.

Pastoor Van Sadelhoff. †

Den 19en Maart l.l. is op Curaçao op 59-jarigen leeftijd overleden pastoor Th. J. S. van Sadelhoff.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De republiek van het Verre Oosten.

Deze sowjet-republiek schijnt zich een onafhankelijk b staan te scheppen, al zijn er bemoeiallen, die dit niet maar willen aannemen. Rusland, waarvan zij een onderd heeft uitgemaakt, kan nog maar niet berusten in 't verl van een brokje van zijn onmetelijk gebied. Japan trac zijn invloed ook in deze Siberische provincie te doen g den. Men zal zich herinneren, dat juist uit Tsjita, de hoo stad van deze republiek, een deputatie ter conferentie Washington verscheen, met den tekst van een gehe Fransch-Japansch tractaat, waardoor haar belangen te gekomen werden. Frankrijk heeft het bestaan van een d gelijke overeenkomst ontkend; of dit van Japansche zij ook geschied is, weten wij niet. Nu juist dezer dagen gew wordt gemaakt van afspraken tusschen Japan en Frankr omtrent de belangen dezer mogendheden in China en Sib rië, en daarbij Noord-China en Siberië als arbeidsveld a Japan, Zuid-China als zoodanig aan Frankrijk toegewe zouden zijn, is 't vermoeden gewettigd, dat de regeering Tsjita wel voorbarig is geweest door reeds van een geh tractaat te spreken, maar dat zij toch wel iets gehoord h hebben van een overeenkomst, waarover men toen ree doende was. Nadien kwam bericht van 't afbreken v tusschen Tokio en Tsjita gevoerde onderhandelingen. Vo gens Russische bron zou in 't laatst van Maart over h voorgestelde handelsverdrag overeenstemming bereikt zij Toen daarna de militaire overeenkomst in behandeling komen, weigerde de Japansche delegatie een termijn vo het terugtrekken der Japansche troepen vast te stellen deed zij zelfs een voorstel, waardoor Japan verder in h gebied der republiek zou kunnen ingrijpen. Bij de onde handelingen was Sowjet-Rusland ook vertegenwoordigd; meende met zijn concessies reeds tot het uiterste gegaan zijn en het stond erop de ontruiming door Japan uitgema te zien. Den 16en April kreeg de Japansche delegatie o dracht de besprekingen af te breken. Wel verklaarde M koesjima, bij zijn vertrek, dat de vreedzame betrekking met Rusland konden blijven voortbestaan, maar dit klo niet met het bericht, dat Japansche troepen toen reeds opmarsch waren, over de Oessoeri, op weg naar Khabarov En 't is zeker opvallend, daarbij melding gemaakt te vi den van een treffen op den 13en April, in de lijn Kvalyn Tatianove. 't Russische volkscommissariaat van oorl heeft dan ook al officieel mededeeling gedaan van den J panschen aanval op 't Oost-Aziatisch front. De regeeri van Moskou, die zich zoo zelf weer in oorlog met Jap voelt, staat aan de zijde van die van Tsjita. Uit de beschi bare gegevens is moeilijk op te maken wat men te Tok in het schild voert. Men ontkent er het voornemen te he ben *politieken* invloed in de republiek van het Verre Oos te verkrijgen. Vermoedelijk gunt Japan Moskou echter ni de gelegenheid om daar de macht in handen te krijgen.

De nieuwe republiek, die zich ten Z.-O. van het Baik meer uitstrekt, is in 1920 ontstaan uit de samensmelt van onafhankelijke stedengroepen, toen deze zich bedre zagen door de actie van Semenoff, de hoofdman, die, Koltsjak, de leiding op zich nam van de anti-bolsjewikisc kozakkentroepen, doch die, zooals men weet, evenmin su ces mocht bereiken en ten slotte naar Noord-Amerika n geweken is, onder beschuldiging van verduistering van he toevertrouwde gelden.

Renée Dunan geeft in de „Monde Nouveau" een artik over de nieuwe mogendheid; wij ontleenen daaraan de vo gende bijzonderheden:

De hoodstad van dit rijk, dat een oppervlakte van één millioen, 550 duizend vierk. K.M. beslaat en pl.m. twe millioen inwoners heeft, is Tsjita. 65 pCt. der bevolki zijn kozakken en boeren, die uit Europeesch Rusland zij geëmigreerd. De overige 35 pCt. zijn inboorlingen.

De emigratie is zeer toegenomen, sinds de Trans-Sibe sche spoorweg door dit gebied loopt; deze is het voo naamste verkeersmiddel te land. Wel is er nog een gro net van wegen, maar die zijn slecht onderhouden. Het ha delsverkeer gaat in hoofdzaak per schip, n.l. langs d Amoer, die met zijn vele zijrivieren het binnenland met d streek bij Wladiwostok verbindt.

De enorme rijkdom van den grond, de geschiktheid voo den landbouw, de uitgestrekte wouden, dienstbaar te m ken voor de industrie, de rijkdom aan ijzer, tin, petroleu en goud, doen verwachten, dat bij een kundige exploitati deze nieuwe republiek enorm productief gemaakt kan worden.

Een vorm van organisatie, die vóór den oorlog en ook nu weer een groote plaats inneemt, is de coöperatie. Zoo wel bij de productie als bij de consumptie is dit systeem overwegend. Zoo b.v. de „botercoöperatie". Daarbij zijn 90 boterfabrieken aangesloten; zij heeft haar kantoren in Lon den, New-York en Kopenhagen. Op gelijke wijze zijn de vis

Visschers en jagers aan den Amoer geassocieerd. Zelfs de goudzoekers vormen een coöperatie.

Volgens de grondwet wordt de wetgevende macht uitgeoefend door het Parlement. De afgevaardigden worden krachtens algemeen kiesrecht gekozen. De uitvoerende macht berust bij een college van zeven leden, dat de functie van een president vervult. De ministers worden gekozen door den voorzitter van het college van zeven, dat verantwoordelijk is tegenover het parlement.

Het land is verdeeld in 7 provincies, die elk een administratief college hebben, door de provinciale vergadering gekozen. Dit college regelt alle voorname quaesties als: rechtspraak, sociale verzekering, financiën, handel, onderwijs, enz. Steden met meer dan 25.000 inwoners zijn autonoom.

Gandhi in de gevangenis.

Geruchten wilden, dat het lot van den leider der non-coöperation-beweging, Gandhi, in de gevangenis te Yeravda, waar hij zijn straftijd van 6 jaren ondergaat, veel te wenschen overlaat. Wat wij lazen gaf den indruk, dat hij als gewoon gevangene behandeld werd, niet erger, niet beter; wij verwachtten dan ook een aanwijzing in dien geest te zullen vernemen. Blijkbaar is men in Britsch-Indië over de behandeling van dergelijke veroordeelden voor staatkundige vergrijpen andere denkbeelden toegedaan dan de bij ons geldende. Heeft men den partij-leider vóór zijne arrestatie heel lang ontzien, de behandeling in de gevangenis spreekt nog van een onderscheiding, die in sterke mate rekening houdt met zijn beteekenis als volksmenner.

Het nummer van 8 April van *The Times of India* (Ml. Ed.) verzekert, dat hij precies dezelfde spijzen ontvangt, die hij gewoon was als vrij man te gebruiken, t.w. geitenmelk, brood, oranjes, citroenen, suiker, thee, rozijnen. Onwaar is, dat hij 's nachts opgesloten wordt. Hij heeft eigen vertrekken, een cel om te slapen, een om over dag te werken. De slaapcel mag 's nachts open blijven. Er is ruimte om beweging te nemen, die, volgens zijn eigen verklaring aan de autoriteiten, voor dit doel geheel voldoende is. Hij heeft niet om dagbladen gevraagd. Zijn verzoek, om eenige boeken te behouden, is zonder aarzeling toegestaan. Hij kreeg, volgens zijn wensch, aanvulling van beddegoed en een „stiltje".

Gandhi heeft aan autoriteiten en vrienden verzekerd geen reden tot klagen te hebben. Een bespreking van zijn gevangenislot in de bladen strookt niet met zijn verlangen; alleen stelt hij er prijs op hun, die belangstellen in zijn gezondheid, te doen weten dat hij welvarend is.

Is het de bedoeling door deze oplettendheden de non-coöperation-beweging de gelegenheid te onthouden om hem tot een martelaar te maken, dan kan hierin voorzichtig beleid liggen, maar die wijze van doen heeft toch ook de schaduwzijde, de politieke drijvers op te voeden in het geloof: wie het der regeering het lastigste maakt, zal het in de gevangenis het beste hebben.

De koloniale tentoonstelling te Marseille.

Zondag 16 April is de tentoonstelling te Marseille officieel geopend. Alle verslagen beginnen met „regen, aanhoudenden stortregen", doch laten dan de tegenstelling volgen, van al het mooie, dat deze *manifestation grandiose* uitspreekt en te genieten geeft.

De minister van koloniën Albert Sarraut en de minister van handel M. Dior woonden de opening bij en spraken hun bewondering voor het bereikte resultaat uit.

Volgens de beschrijvingen moet er inderdaad heel veel merkwaardigs te zien zijn, zoowel van commercieel als van artistiek standpunt beschouwd. Zooals men weet, zal deze tentoonstelling een half jaar duren. Wie haar in zijn reisplan kan opnemen, zal, dunkt ons, daar geen spijt over hebben. Alles is echter nu nog niet gereed.

Italië en Tripolis.

Naar uit Rome wordt gemeld, bestaat er groote kans, dat in Tripolis de vijandelijkheden tusschen Italianen en inlanders weer zullen beginnen, daar de Italiaansche autoriteiten den wapenstilstand hebben opgeheven.

De besprekingen tusschen de Italiaansche gedelegeerden en de Arabische stamhoofden hebben niet tot resultaten geleid, daar *de rebellen* (?) zoodanige eischen stelden, dat een aanvaarden daarvan zou gelijk staan met een algeheele capitulatie der Italiaansche regeering.

De Italiaansche pers is eenstemmig van oordeel, dat thans maar eens een einde moet komen aan de toegevende houding en de regeering een energieke politiek moet voeren tegenover de pan-islamitische beweging, *die van Moskou uit wordt gesteund.* (?)

De Italiaansche regeering zou, als dit bericht juist is, weer schatten gaan offeren, zonder eenige kans op succes.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling Apeldoorn:

LEZING MET LICHTBEELDEN
over Curaçao, door Prof. Dr. Boeke, uitgaande van het Kol. Inst. en de Afd. Apeldoorn van „Oost en West", op Woensdag 26 April.

Het bezoek van deze prettige causerie, die tegelijk zeer leerzaam was, was iets beter dan de vorige. Wie deze gemist heeft, heeft veel gemist.

Het zal waarschijnlijk voor de lezers van dit blad niet noodig zijn uitvoerig weer te geven wat er gesproken is en wat er te zien was. Bovendien hebben de Apeldoornsche leden dit kunnen lezen in het keurige verslag, dat de Nieuwe Apeldoornsche Courant er van heeft gegeven.

Toch wil ik er hier even op wijzen, hoe spreker vooral deed uitkomen het Hollandsch karakter der menschen in hun huizen, kleeding, gewoonten, zelfs zij, die geen Nederlandsch meer spreken. Voortdurend, naar aanleiding van een lange reeks mooie beelden, wist professor Boeke, zeer onderhoudend, in betrekkelijk korten tijd, een vrij volledig beeld te geven van de Boven- en Benedenwindsche eilanden.

En zoo leidde hij ons langs die eilanden, door en om Willemstad, over Curaçao, langs holen en grotten, zagen we den invloed van den Passaatwind op den boomgroei; kregen we typische gezichten op het landschap in zijn geheel, op de vegetatie in het bizonder; ontvingen we een indruk van de vervallen grootheid op St. Eustatius, en daar tusschen door werden tal van bizonderheden verteld, zooals alleen iemand doen kan, die met liefde en ware belangstelling een land bereisd. Dit element in de voordracht vooral maakte zeer zeker den diepsten indruk en daarom kunnen we constateeren, dat deze avond zeer goed geslaagd mag heeten, want dàt toch is zeker het hoofddoel van „Oost en West" kennis te verspreiden en daardoor belangstelling te wekken en liefde te kweeken bij de Nederlanders voor hun gebieden buiten Europa.

Voor het Bestuur,
De Secr., J. C. BAARS.

Aan de leden van „Oost en West".

Wat ik hier ga schrijven is niet officieel, gaat niet uit van het bestuur der afdeeling Apeldoorn. Het zijn gedachten van mij persoonlijk, die ik meende niet onder me te moeten houden.

Ik ben nog slechts kort lid, en even kort bestuurslid der afdeeling Apeldoorn en ik weet van het organisme van „Oost en West" nog maar heel weinig; dus zie ik misschien verkeerd. Als mijn medeleden dit lezen, is de hoofdbestuursvergadering reeds afgeloopen.

'n Heele poos geleden ontvingen de afdeelingen een voorstel van de afdeeling Amsterdam, daarna een uitnoodiging van het Hoofdbestuur, eventueel voorstellen in te dienen en afgevaardigden aan te wijzen. 'n Goede week geleden verscheen de agenda der algemeene vergadering in het K. W. en een dag of 8 daarna zijn er beslissingen genomen.

Het wil mij zoo voorkomen, dat dit niet een methode is om kracht van onze Vereeniging te doen uitgaan. 't Doet zoo denken aan de uitgespreide vingers en niet aan de gebalde vuist.

Bij mij kwamen vragen op: Welke voorstellen zijn er van de diverse afdeelingen ingekomen? — Welke voorstellen heeft het Hoofdbestuur zelf gedaan? — Is in de afdeelingen door de leden zelf (niet het bestuur alleen) van gedachten gewisseld over de voorstellen; komen die dus van de leden zelf? — Is er gelegenheid geweest voor de afdeegen, vóór de algemeene vergadering, behoorlijk over de voorstellen te discussiëeren? — Zijn er amendementen? — Wat is het praeadvies van het Hoofdbestuur? — Hoe gaat dat in „Oost en West"? Moet men, als men afgevaardigde is, zich zonder

eenige voorbereiding een meening vormen „à bout portant"?

Wordt er een werkprogram opgesteld? Is er eenheid??...... En zoo heb ik een lange reeks vragen in me voelen opkomen, terwijl ik dacht over de „organisatie" van onze Vereeniging.

Hier in Apeldoorn is het vergaderingbezoek van de leden (ik bedoel niet de „avonden" en de attractioneele — al laat ook dat nog al wat te wenschen over) allerellendigst slecht, om den moed te verliezen. Maar zou dat niet gedeeltelijk komen, omdat de leden niet getrokken worden binnen den kring van het eigenlijke vereenigingsleven? En zou het geen ernstige overweging verdienen voor Hoofdbestuur, Afdeelingsbesturen en Commissies, niet alleen naar buiten, doch ook naar binnen te werken, niet alleen de uitwendige, doch ook krachtig de inwendige propaganda onder eigen leden ter hand te nemen?

Het zou me veel genoegen doen èn van het Hoofdbestuur, èn van andere afdeelingsbesturen, èn vooral van andere leden, hun inzicht over deze, mijns inziens belangrijke kwestie, in den loop van het nieuwe vereenigingsjaar in dit blad en naar ik hoop op een volgende Algemeene Vergadering te mogen vernemen.

Apeldoorn, 28 April 1922.

J. C. BAARS.

Van de Ver. Bur. voor Handelsinlichtingen te Amsterdam:

DERDE NEDERL.-INDISCHE JAARBEURS.

Tot de derde Nederl. Indische Jaarbeurs, welke wordt gehouden van 18 *Sept.* tot 8 *Oct. a.s.* zullen, naar het Bestuur bericht, worden toegelaten alle soorten van machines, mijn-, land-, bosch-, tuinbouw- en visscherijvoortbrengselen.

Het Bureau voor Handelsinlichtingen, Oudebrug 16 Amsterdam, geeft gaarne nadere inlichtingen over deze Jaarbeurs.

Van het Informatie-Bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

Mr. J. A. Barbas, van Weede van Dijckveldstraat 60, Den Haag; mr. J. C. Vunderink, Laan van Meerdervoort 534a, Den Haag, beiden als ambtenaar voor den bureaudienst;

P. J. Paulen, Lange Nieuwstraat 89, Utrecht, als gouvernementsarts bij den Burg. Geneeskundigen Dienst;

W. Wagenaar, Hoofd der O. L. School te Kwadijk, als onderwijzer 2de klasse.

Mutaties van 26 April tot 3 Mei 1922.

Nieuwe Leden.

Mr. K. Fauser, Voorzitter Landraad te Solo, *f* 5.

Mej. Cosman, Bussum, Amersfoortsche Straatweg 15, *f* 5.

H. Boomer, Oud-Onderwijzer O.-I., Breda, Teteringsche Parkstraat 62, *f* 5.

L. van Aken, Apeldoorn, Anna Paulownastraat, *f* 5.

N. B. Spoor, Student, Den Haag, v. Speijkstraat 149, *f* 2.50.

J. H. Statius Muller, Controleur B. B., Sibolga (res. Tapanoeli), *f* 5.

J. P. Textor, Hoofdingenieur belast met het toezicht op Spoor- en Tramwegen, Weltevreden, *f* 18.

G. Diephuis, Chef Techn. Dienst, S-J-S. te Semarang, *f* 18.

J. E. Hamming, Adm. Ondern. „Tegalgondo", Halte Delanggoe, *f* 30.

D. J. Brinks, Onder-Administrateur S.f. „Kartasoera" te Solo, *f* 30.

Het in het K. W. dd. 16 Febr. j.l. vermelde nieuwe lid J. Lemmink behoort te zijn: C. Lebbink, Amsterdam, Keizersgracht 573/75, p/a. Ned.-Ind. Escompto-Mij.

Nieuwe Begunstigers.

Mej. C. Küpfer, Apeldoorn, Regentesselaan 17, *f* 1.

Afschrijven.

A. J. Gooszen, Oud-Kolonel, Landrechter te Solo (overl.).

Mevr. Wed. N. H. J. Richelle geb. Otto, Den Haag, Koningsplein 13 (overleden).

W. van der Burg, Dir. Mil. Paardenarts, Den Haag, Perponcherstraat 114.

J. Th. van Maren, oud-Ritmeester, Den Haag, Reinkenstraat 76.

Mevr. J. A. Vosmaer, Den Haag, Reinkenstraat 76.

H. J. Knottenbelt Azn., Rotterdam, Heemraadsingel

A. Knottenbelt & Co., Rotterdam, Wijnhaven 65b.

A. van der Valk, Rotterdam, Calandstraat 47.

Firma S. L. van Nierop en Co., Amsterdam, Rokin

Adresveranderingen.

Jan Kalis Azn., van: Rotterdam, Charlois, Zuidhoek naar: Sliedrecht.

Dr. W. C. Kersbergen, Gep. Gen.-Maj., Insp. Mil. Dienst N.-I. L., van: Leiden, Zoeterwoudsche Singel 18, Zeist, Wilhelminalaan 16, *f* 2.50 (afd. Utrecht).

J. W. Dankmeijer, Ass.-Resident, van: Den Haag, manstraat 36, naar: Weltevreden, Dep. B. B.

E. A. Th. Haase, Ambt. Dep. van Justitie, van: Den Valkenboschlaan 45, naar: Weltevreden, Dep. v. Justitie

C. A. E. van Leeuwen, Hoofdingenieur B. O. W., Utrecht, Sweelinckstraat 3, naar: Weltevreden, Dep. B.O. Afdeeling G.

J. E. Biljardt, Adm. Dep. van Fin., van: Weltevreden Kramat 1, naar: Den Haag, Malakkastraat 138, *f* 5.

J. M. Bijlo, Onderw. Muloschool, van: Tondano naar: Haag, Paul Krugerlaan 195, *f* 5.

J. G. Mooijen, Ass.-Res., van: Pontianak naar: Watergraafsmeer, Middenweg 129, *f* 5.

V. Obdeyn, Ass.-Res., van: Manokwari naar: Den Kranenburgweg 19b, *f* 5.

Th. Sorgdrager, Onderw. 1e kl., van: Tondano Haarlem, Parklaan 94, *f* 5.

R. P. Hofland, Oud-Hoofdofficier N.-I. L., Den Haag, Ant. Duyckstraat 163 naar: Statenlaan 52.

Dr. C. Lely, Lid Tweede Kamer, Den Haag, van: houdersplein 20 naar: Neuhuijskade 10.

A. Storm van Leeuwen, van: Haarlem, Schotersingel naar: Bloemendaal, Hartenlustlaan 11.

H. Polak, Gew. Secr. O.-I., Wiesbaden, van: Hotel naar: Pension Fortuna, Paulinerstrasse 11.

H. R. Rookmaker, Contr. B. B., Den Haag, van: laan 311 naar: Columbusstraat 171.

J. A. Mac Leod Manuel, Hoofdambtenaar S.S., van: Haag, Borneostraat 8, naar: Weltevreden, Hoofdbur. Dienst Beweging en Handelszaken.

A. H. Wijmans, Werkt. Ing. Billiton-Mij., van: Den Sweelinckplein 68, naar: Tandjoeng Pandan, p/a. Billiton Maatschappij.

B. Kruimer, Opz. Veeartsenijschool, van: Amsterdam Karel du Jardinstraat 37, naar: Buitenzorg.

Mej. M. J. Rottier, Onderwijzeres, van: Den Haag, gentesselaan 120, naar: Weltevreden, Dep. v. O. en E.

J. A. Spoor, Majoor-Intendant, van: Den Haag, 2e Sch straat 101, naar: Bandoeng, Dep. v. O.

K. Hoving, Onderw. 1e kl., van: Groningen, Schuiten 78, naar: Oldekerk (prov. Groningen).

Mevr. T. ter Horst geb. de Boer, van: Scheveningen, huisweg 37, naar: Den Haag, van Boetzelaerlaan 81.

O. L. Helfrich, Oud-Gouverneur van Curaçao, Den van: Daendelsstraat 46 naar: Theresiastraat 59.

Mevr. van Bijlevelt, van: Den Haag, Hotel de Zalm, Scheveningen, Hotel de la Promenade.

L. van Rij, Kapitein N.-I. L., Den Haag, van: Wei straat 237 naar: Beeklaan 311.

A. E. Kamerman, Oud-Luit.-Kol. N.-I. L., Nijmegen, van Broeckhuijsenstraat 18 naar: Fransche Straat 43.

L. van Vuuren, Chef Encycl. Bureau, Amsterdam, Nicolaas Maesstraat 106 naar: **Weesperzijde 36.**

W. Huson, Adm. Ambt. B. B., van: Leiden, Hooge dijk 98, naar: Weltevreden, Dep. B. B.

J. A. M. Plasmans, Adm. Ambt. B. B., van: Steenb naar: Weltevreden, Dep. B. B.

G. IJsselstijn, Adm. Ambt. B. B., van: Den Haag, nicusstraat 121, naar: Weltevreden, Dep. B. B.

A. Mol, Luitenant Inf., van: Bandoeng, D. v. O., Willem I.

J. H. van Baar van Slangenburgh, Oud-Majoor-Int N.-I. L., Den Haag, van: Suezkade 180 naar: Conradkade

Tj. de Haan, Den Haag, van: de Perponcherstraat naar: Papaverhof 1.

J. Hamme, Den Haag, van Daendelsstraat 77 naar: delsstraat 80.

Zurhaar, Den Haag, van: Daendelsstraat 77 naar: delsstraat 80.

H. Bossert, Onderluitenant N.-I. L., van: Amsterdam Oosteinde 4, naar: Den Haag, van Boetzelaerlaan 91.

R. B. van Dijken, Luit.-Adj. Inf., van: Padang naar de Kock.

G. Gerlach, Ass.-Res., van: Djambi naar: Palembang

J. J. van Helsdingen, Ass.-Res., van: Weltevreden, B. B., naar: Blitar.

F. J. Junius, Ass.-Res., van: Medan naar: Donggala

S. G. Nooteboom, Ambt. B. B., van: Weltevreden, B. B., naar: Pariaman (S. W. K.).

J. K. F. Weber, Majoor der Inf., van: Bandoeng, D. naar: Malang.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1.50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
e. **„Ontwaakt".** Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo.
Prijs: **f 1.50.**

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtigen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.